

Čiekurs

pavasaris

INFORMATĪVS IZDEVUMS MEŽA ĪPAŠNIEKIEM 2 (34) 2012

Beidzot esam sagaidījuši izmaiņas MK noteikumos, kas reglamentē ES atbalsta saņemšanu pasākumā Meža ekonomiskās vērtības paaugstināšana, t.i. jaunaudžu kopšanai, neproduktīvo audžu nomaiņai. Eiropas Komisija šīs izmaiņas akceptēja marta sākumā, nu ir veiktas izmaiņas arī Latvijas līmenī.

Izmanto iespēju un uzlabo sava meža ekonomisko vērtību!

Meža ekonomiskās vērtības uzlabošanas pasākuma mērķis ir palielināt meža ekonomisko vērtību, nodrošinot ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu. Lai savā mežā izmantotu šo aktivitāti, vispirms jāpārbauda, vai jums ir spēkā esoša meža inventarizācija. Aktivitātes ietvaros varam kopt jaunaudzes līdz 10 m augstumam, ja kopšana ir nepieciešama, varam kopt jaunaudzes un vienlaicīgi kociņus arī atzarot, kā arī veikt neproduktīvo audžu nomaiņu. Galvenās izmaiņas, kas tika gaidītas ar šiem MK noteikumu grozījumiem, ir tās, ka var saņemt atbalstu par paša īpašnieka veikto darbu.

Arī es gaidīju šīs noteikumu izmaiņas, jo pati varēju savu jaunaudzi kopt un par to saņemt atbalstu. Projekta iesniegumā, pamatojoties uz maksājuma dokumentiem, var iekļaut arī vispārējās izmaksas – gan meža apsaimniekošanas plāna izstrādi, gan skices sagatavošanu. Manuprāt, ļoti pozitīvas izmaiņas skar tos meža īpašnie-

kus, kuru meža īpašumi atrodas mazāk labvēlīgos apvidos (2010. gada 23. marta MK noteikumu Nr.295 3. pielikums). Mazāk labvēlīgiem apvidiem palielināta atbalsta intensitāte no 50% uz 60%, tas nozīmē, ka maksimālā atbalsta summa ir 126 Ls par hektāru. Pozitīvi ir arī tas, ka jaunie labvēlīgie nosacījumi attiecas arī uz iepriekš iesniegtajiem un apstiprinātajiem projektiem. Šīs aktivitātes ietvaros varat iegādāties arī jaunus instrumentus un aprīkojumu jaunaudžu kopšanai un mazvērtīgu meža audžu nomaiņai, ja to veiksit vismaz 2 ha platībā. Lai iegādātos jaunus instrumentus un aprīkojumu, pirms tam jāveic cenu aptauja.

Visa saistošā informācija par dokumentu sagatavošanu pieejama interneta vietnēs: www.mkpc.llkc.lv, www.lad.gov.lv, kā arī konsultācijas Meža konsultāciju pakalpojumu centra nodaļās visā Latvijā. Visiem meža īpašniekiem, kuriem ir nepieciešama meža kopšana, tiešām iesaku izmantot šo ie-

spēju, jo nav pārliecības, vai nākamajā plānošanas periodā varēsim izmantot ES finansējumu šādai aktivitātei. Protams, vispirms jāsāk ar dokumentu sagatavošanu un iesniegšanu Valsts meža dienesta birojā un Lauku atbalsta dienestā. Izmaiņas MK noteikumos esam sagaidījuši, tagad mežs gaida mūsu darbīgās rokas!

Neaizmirstiet pieteikties kompensācijām par saimnieciskās darbības ierobežojumiem NATURA 2000 teritorijās! (skatīt 2.lpp.)

Sigita Vaivade,
MKPC Ziemeļkurzemes nodaļas vadītāja

ŠAJĀ NUMURĀ:

JAUNUMI

- Meža īpašnieki varēs saņemt ES atbalstu par saimnieciskās darbības ierobežojumiem NATURA 2000 teritorijās
- Zemi var pārdot arī akciju sabiedrībai „Latvijas valsts meži”

2. - 3. lpp.

SAIMNIEKOJAM MEŽĀ

- Aivara Bergmaņa darītprieks ir apbrīnojams
- „Grigaļos” stādi jāpasūta savlaicīgi

4. - 5. lpp.

AR MEŽU SIRDĪ

- Krūžu ģimene – Ēriks un Verena ieauguši ar ciešām saknēm Zvārdē

6. - 7. lpp.

NOTIKUMU MOZAIKA

- Izstāde „Iepazīsties - Koks!” gaida apmeklētājus Mežaparkā
- Latvijas mežzinātnes diena 2012 gūst lielu atsaucību
- Jaunieši mezsaimniecības izglītību var iegūt Ogres Valsts tehnikumā

8. - 9. lpp.

PASAULĒ

- Mazapjoma mezsaimniecības konferencē – pētījumi saistīti ar vides aizsardzību un rekreāciju privātajā meža sektorā

10. - 11. lpp.

PRAKTISKI PADOMI

- Kādi un kāpēc bioloģiski nozīmīgi meža struktūras elementi jā saglabā savos mežos
- Nepieļausim kļūdas, stādot mežu!
- Kādus darba rīkus izvēlēties meža stādīšanai!

12. - 13. lpp.

NO PIEREDZES PŪRA

- Pavasarī priede un egļu var palīdzēt
- Veiksmīgas „Dabas retumu” un „Dižkoku” medības

14. - 15. lpp.

PAR MEDĪBĀM

- Pret meža dzīvnieku neierobežotu iznīcināšanu

Pavasaris – aktīvas darbošanās laiks

Siltie saules stari mudināt mudina sākt pavasara darbus – apkārtnes uzkopšanu, sameistarot kādu putnu būrīti, sākt tecināt bērzu sulas, vākt pumpurus, kā arī doties uz meža īpašumu, lai novērtētu situāciju un saplānotu darāmos darbus. Pavasarī tas ir īpaši svarīgi, jo darāmā daudz, bet laika maz. Tādēļ par svarīgāko.

Ja plānota meža atjaunošana, svarīgākais to sākt pēc iespējas ātrāk, jo pavasara saule un vējš ātri izžāvē augšni. Čiekurā pastāstīts par svarīgāko, kas jāņem vērā stādot mežu.

Sobrīd ir īstais laiks iesniegt projektus un vasaras otrā pusē sākt kopt jaunaudzes izmantojot ES finansīšu atbalstu, kā arī iegādāties instrumentus un aprīkojumu par puscenu. Iesakām noteikti izmantot šo iespēju. Plašāka informācija par šo pasākumu pieejama Čiekurā, informatīvajā lapā „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”, kā arī pie mūsu darbiniekiem nodaļās. Valsts lauku tīkla pasākumu ietvaros ir iespēja piedalīties praktiskos semināros par jaunaudžu kopšanu un citiem meža apsaimniekošanas jautājumiem. Interesēties: www.mkpc.llkc.lv un www.laukutikls.lv.

Aicinām iesaistīties Meža dienu pasākumos. Katrā pagastā vai apdzīvotā vietā tiek plānoti dažāda veida pasākumi – apstādījumu un meža stādīšana, apkārtnes sakopšanas talkas un citi. Meža konsultāciju pakalpojumu centrs ir viens no to iniciatoriem.

Vēlu veiksmi pavasara darbos! Lai ikkatrs padarītais darbiņš sagādā jums gandarījumu.

Sarmīte Grundšteine,
Čiekura redaktore

Kompensācijas meža īpašniekiem par saimnieciskās darbības ierobežojumiem NATURA 2000 teritorijās

Jau aprīlī, tikko kā Lauku atbalsta dienests (LAD) būs izziņojis ikgadējo platību maksājumu iesniegumu pieņemšanu, arī meža īpašnieki varēs iesniegt pieteikumus uz Eiropas Savienības atbalstu – Latvijas Lauku attīstības plāna 2007.–2013. gada programmā pasākumā „NATURA 2000 maksājumi”.

Uz atbalstu var pieteikties fiziska vai juridiska persona, kas ir meža zemes īpašnieks.

Atbalstu var saņemt par meža zemju platībām (izņemot purvus), kas atrodas Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) sarakstā saskaņā ar likumu „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” un kurās saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu vai sugu un biotopu aizsardzību uz kārtējā gada 1.aprīli ir spēkā kāds no sekojošiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem:

- aizliegta mežsaimnieciskā darbība;
- aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte;
- aizliegta galvenā cirte;
- aizliegta kailcirte.

Piesakoties uz atbalstu, pārlicinieties, vai konkrētajā meža zemes platībā veiktās meža inventarizācijas dati ir spēkā

Foto: V. Kundziņš

uz 2012.gada 1. aprīli un vai iesnieguma iesniegšanas gadā nav mainījies atbalsta saņemšanai pieteiktās meža zemes īpašnieks.

Lai saņemtu atbalstu “NATURA 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)”, Lauku atbalsta dienestā jāiesniedz:

“Platību maksājumu iesniegums” (ja pretendents piesakās tikai uz “NATURA 2000 maksājumi meža īpašniekiem”, tad šim iesniegumam jāaizpilda tikai A un E sadaļa);

“Atbalsta iesniegums “NATURA 2000” maksājumiem (meža īpašniekiem)”, norādot atbalstam pieteikto meža zemju kadastra numurus;

Valsts zemes dienesta iz-

sniegtā Zemes robežu plāna kopija;

Meža zemju plāna kopija (ar zemes vienības apzīmējumu), kurā atzīmētas atbalstam pieteiktās meža zemju platības.

Sekojiēt līdzī informācijai www.lad.gov.lv mājas lapā sākums/ES atbalsts/tiešie maksājumi/Natura 2000 maksājumi meža īpašniekiem (NIM) vai Meža konsultāciju pakalpojumu centra (MKPC) mājas lapā www.mkpc.llkc.lv. Tāpat mēs varam palīdzēt ar padomu un praktisku pieteikumu sagatavošanu.

Mairita Bondare,
MKPC Madonas – Cēsu nodaļas vadītāja

INFORMĀCIJA PAR LAP PASĀKUMOS IESNIEGTĀJIEM PROJEKTIEM

Reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs iesniegtais projektu skaits	Pieteiktas attiecināmās izmaksas (LVL)	Pieteiktais publiskais finansējums (LVL)	Kārtā atvēlētais publiskais finansējums (LVL)	Pieejamā publiskā finansējuma atlikums (LVL)	Pieteikts % no pieejamā publiskā finansējuma
“Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” 3.kārtā (04.01.2010.- līdz ir iztērēts kārtā pieejamais finansējums)					
706	2,715,392.45	1,358,474	8 000 000	6,641,526	17
“Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana” aktivitātē “Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un dabas katastrofu radīto postījumu vietās” (L226.1) 3.kārtā (07.10.2010.- līdz ir iztērēts kārtā pieejamais finansējums)					
156	426,352.88		1 000 000	573,467	43

Informācija par iesniegtajiem projektiem līdz 2012.gada 16. martam no www.lad.gov.lv

Vai pārdot zemi akciju sabiedrībai „Latvijas valsts meži”?

Lai ierobežotu Latvijas mežu nonākšanu ārvalstu iedzīvotāju īpašumā un lai palielinātu valstij piederošās meža platības, Zemkopības ministrija šā gada februārī uzdeva akciju sabiedrībai „Latvijas Valsts meži” (LVM) palielināt zemes iepirkšanu no tiem meža īpašniekiem (fiziskām un juridiskām personām), kas to vēlas pārdot, atvēlot šim nolūkam vienu miljonu latu.

Par iedzīvotāju interesi, izvēles kritērijiem un nosacījumiem lūdzām pastāstīt LVM Nekustamie īpašumi direktoru ARTŪRU JANSONU.

Kāda ir meža īpašnieku interese par šo piedāvājumu?

Līdz galam noformēto piedāvājumu daudzums mums vidēji ir 5 līdz 6 nedēļā. Tie ir piedāvājumi, ko cilvēki ir izlasījuši mūsu mājas lapā, noteikuši savu cenu, noformējuši dokumentus un iesnieguši mums izskatīšanai. Bet pēc Zemkopības ministrijas paziņojuma, būtiski ir pieaudzis telefona zvanu skaits un interese, esam saņēmuši 85 pirmreizējos piedāvājumus. Pēc datu un cenas precizēšanas 20% atgriežas atpakaļ. Izskatās, ka cilvēkiem interesē cenas.

Kādi ir galvenie kritēriji, pēc kuriem LVM pērk mežus?

Meža īpašumus vērtē pēc vairākiem faktoriem. Viens no tiem ir zemes izvietojums, ar augstāku balli tiek vērtēts tas meža īpa-

šums, kas atrodas tieši pie mūsu mežiem vai tajos iekšā. Zemāku vērtējumu saņem atsevišķi stāvoša zemes vienība. Mēs vēlētos, lai tā būtu vismaz viena kvartāla lielumā – 40 ha. Ja tas ir mazāks, tad vērtība samazinās.

Nākamais ir piebraucamie ceļi – ir vai nav servitūts. Meža augšanas apstākļu tips – slapjš vai sauss –, kas iespaido balles. Tad vērtējam galvenās un kailcirtes aizliegumu attiecībā pret teritoriju. Tas nenozīmē, ka mēs nepērkam mežu aizsargājamās dabas teritorijās. Tur, kur ir līdz 50%, tas ir pieļaujams. Tad papildus tiek vērtēti dažādi cita veida ierobežojumi, piemēram, aizsargjoslas un citi. Pats galvenais nosacījums ir, lai piedāvātajā īpašumā var realizēt mežsaimniecisko darbību. Der arī lauksaimniecības zemes ar vienu nosacījumu – lai tur varētu audzēt mežu. To mēs pārbaudām Lauku atbalsta dienestā, tāpat arī atbilstību pašvaldības teritorijas plānojumā. Var pārdot arī apmežotu platību, kā arī daļu no īpašuma. Tad jārēķinās, ka no cenas atskaita īpašuma sadalīšanas izdevumus.

Kā veidojas cena, vai meža īpašniekam ir jānosaka pašam sava cena?

Iesniedzot finanšu piedāvājumu, zemes īpašnieks ieraksta cenu, par kādu grib pārdot īpašumu. Tas ir tirgošanās princips, kas vienlaicīgi nodrošina procesa caurspīdīgumu. Mums ir viena noteikta cena – augšējā cena,

par kuru esam gatavi šo īpašumu pirkt. Ja īpašnieka piedāvājums ir zem mūsu noteiktās cenas, par to arī esam gatavi pirkt. Ja piedāvājums ir virs augšējās cenas, tad notiek sarakste ar īpašnieku un vienošanās par cenu.

Kādos gadījumos zemes īpašnieka iesniegtais piedāvājums var tikt noraidīts?

To nosaka divi faktori – lietderība un cena. Vispirms izvērtē lietderību, vai ir vērts uzsākt sarunas. Ja tā ir negatīva, rakstām motivētu atteikumu. Pirmreizējo cenu mēs nosakām pēc īpašnieka iesniegtās inventarizācijas, bet galējo cenu – pēc pārbaudes dabā. Visiem dokumentiem jābūt iesniegtiem atbilstoši prasībām (cauršūtiem), lai varētu pierādīt īpašnieka piedāvājumu.

Cik ilgā laikā notiek zemes gabalu iegāde?

Līgums par zemes īpašuma iegādi tiek slēgts pēc AS LVM Valdes un Akcionāru sapulces lēmuma pieņemšanas. Ja noformējot dokumentus un pieņemot valdes lēmumu pāiet mēnesis, tad ārkārtas akcionāru sapulces notiek reizi 3 mēnešos. Ja piedāvājumu būs vairāk, akcionāru sapulces būs jāsasauca biežāk. Šobrīd diemžēl jāreķinās ar 3 mēnešiem.

Kur pieejama plašāka informācija?

Informācija pieejama AS LVM mājas lapā www.lvm.lv sadaļā Zemes. Var arī rakstīt uz e-pastu: zemes@lvm.lv. Lai nekļūtos

dokumentu sagatavošanā, vienkāršākais ir sazināties ar LVM Nekustamie īpašumi speciālistiem reģionos, kas var palīdzēt noformēt dokumentus.

AS „Latvijas valsts meži” struktūrvienības Kontakti konsultācijām par zemes iegādi

RĪGĀ: LVM Nekustamie īpašumi. Rīga, Bauskas iela 58A, tālr. 67805015

REGIONOS:

Ziemeļkurzeme: Upes iela 4, Dundagas pag., Dundagas nov., tālr. 63237824

Dienvidkurzeme: „Bojas”, Kazdangas pag., Aizputes nov., tālr. 63448067

Zemgale: „Sili”, Jaunsvirlaukas pag., Jelgavas nov., tālr. 63007166

Vidusdaugava: Blaumaņa iela 3, Kokneses pag., Kokneses nov., tālr. 65161540

Dienvidlatgale: Fabrikas iela 2, Līvānu pilsēta, Līvānu nov., tālr. 65307102

Ziemeļlatgale: „Mežroze”, Lejas Ančupāni, Verēmu pag., Rēzeknes nov., tālr. 64607163

Austrumvidzemes: „Silva”, Launkalnes pag., Smiltenes nov., tālr. 64781532

Rietumvidzemes: adrese: Rīgas iela 103, Valmiera, tālr. 64207114

Datorprogramma piedāvā rekomendācijas meža apsaimniekošanai

Valsts Lauku tīkla pasākuma ietvaros SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” filiāle „Meža konsultāciju pakalpojumu centrs” sadarbībā ar Latvijas Lauksaimniecības universitāti izstrādājusi meža apsaimniekošanas plānošanas un ES un valsts atbalsta pieejamības noteikšanas programmu.

Ar tās palīdzību jebkurš meža īpašnieks, ievadot aktualizētās inventarizācijas mežaudžu raksturojošos datus, var iegūt informāciju par veicamajiem meža apsaimniekošanas pasākumiem, kas balstīti uz ilgtspējīgas un ekonomiski pamatotas meža apsaimniekošanas principiem. Programma meža īpašniekus informē par iespējamām bioloģiskās daudzveidības vērtībām mežā, kā arī par iespējām pieiekties uz ES vai valsts atbalsta programmām. Aktualizētās meža inventarizācijas dati no Mežu valsts reģistra saņemami Valsts meža dienesta struktūrvienībās.

Interneta rīks izveidots uz datorprogrammas „Meža apsaimniekošanas plānošanas informācijas sistēma” (MAPIS) bāzes kā jauna sadaļa „Meža apsaimniekošanas rekomendācijas”. Datorprogrammā tiek ievadīti dati par meža īpašumu, mežaudžu taksācijas rādītāji, dati par nogabalu aizsardzības pazīmēm.

Paredzēti divi datu ievades varianti – tie var tikt ievadīti manuāli vai pievienoti elektroniska faila formā.

Datorprogramma izvērtē ievadītos datus un piedāvā rekomendācijas meža apsaimniekošanai tekošajam gadam:

- galvenās cirtes un krājas kopšanas ciršu iespējas;
- jaunaudžu kopšanas ciršu nepieciešamība un iespējas saņemt ES atbalsta pasākumu līdzfinansējumu;
- mazvērtīgo un neproduktīvo audžu esamību un iespējas saņemt ES atbalsta pasākumu līdzfinansējumu to nomaīnai;

■ mežaudzes, kas ir īpaši piemērotas nekailciršu apsaimniekošanai, koksnes ieguvei pielietojot izlases cirtes, saglabājot meža daudzveidību;

■ meža atjaunošanas variantus un iespējas esošajos izcirtumos, termiņu, līdz kuram atjaunošana veicama;

■ meža īpašuma vai atsevišķu nogabalu atbilstību valsts atbalsta saņemšanas nosacījumiem saskaņā ar Lauku attīstības programmas pasākumu „Natura 2000”; - mežaudzes, kurām saskaņā ar Mežaudžu atslēgas biotopu inventarizācijas metodiku pastāv augsta iespēja būt kā dabiskajam meža biotopam.

Datorprogrammas piedāvāto meža apsaimniekošanas rekomendāciju precizitāte ir tieši atkarīga no attiecīgā meža īpašuma inventarizācijas datu precizitātes un dabā realizējamās tikai pēc konsultācijas ar speciālistu. Ievadītie dati par meža īpašumu tiek saglabāti serverī, gada laikā atkā-

tojot meža īpašuma izvērtējumu, izejas dati atkārtoti nav jāievada. Tā tiek nodrošināta nosacījumu aktualizācija, mainoties ES un/vai valsts atbalsta pasākumiem, atbalsta saņemšanas nosacījumiem, kā arī meža apsaimniekošanas likumdošanai.

Datorprogramma ievietota interneta vidē (www.mkpc.llkc.lv; www.laukutikls.lv; www.llkc.lv), kas palīdz meža īpašniekam pašam plānot efektīvu meža apsaimniekošanu, informē meža īpašniekus par ES un valsts atbalsta pieejamību un par iespējamām bioloģiskās daudzveidības vērtībām mežā.

Interneta rīks pašlaik pieejams testa versijā, tāpēc lūdzām sūtīt ieteikumus vai pamanītās kļūdas mums (janis.smiuksis@mkpc.llkc.lv), lai rīku padarītu vēl precīzāku un lietotājam draudzīgāku.

Jānis Šmiuksis,
MKPC meža apsaimniekošanas un pakalpojumu daļas vadītājs

Kabiles „Zelta čiekura” meža mīlestība

Aivara Bergmaņa darīt priekš ir apbrīnojams! Kuldīgas novadā varat jautāt ikvienam – kurš gan nepazīst Aivaru! Viņš ir aktīvs mežnieks, mil sportu, ir novada deputāts. Un viņa mīlestība uz mežu nav ne aprakstāma, ne izstāstāma.

To var novērtēt tikai tad, kad kopā ir pavadīta diena mežā, jo tas viss ir jāsajūt. Ja Aivars ko dara un veido, tur noteikti tiek ielikta kāda daļiņa no sirds. Viņš nemāk savādāk. Un, manuprāt, tas ir vissvarīgākais, lai darāmais izdotos.

Izveidojis vietu, kur gribas atgriezties

Aivara Bergmaņa sirds darbs ir mežs un meža taka *Ozolu biotops*, kas atrodas Kabilē, Aivara dzimtajā vietā. 2000. gadā Aivars savā īpašumā Kabiles pagastā izveidoja meža mācību taku *Ozolu biotops*. Sākotnēji tā bija meža mācību taka meža īpašniekiem. Pateicoties Aivaram, šo gadu laikā *Ozolu biotops* izveidots par savdabīgu meža izziņas vietu, kuru apmeklē dažādi interesenti – ģimenes, skolēni un pieaugušie. Gadā šo vietu apmeklē vairāki tūkstoši cilvēku gan no Latvijas, gan ārpus tās robežām. Ikreiz, kad tur esmu, ir izveidots kas jauns, ir nācis klāt kāds jauns stāsts vai atklāta kāda interesanta vieta vai lieta. Aivars ir izveidojis vietu, kur gribas atgriezties. Vai te mežs citāds? Nē, te ir īpašas noskaņas, jo Aivars uz ozola dēļiem uzrakstījis Jāņa

Baltvilka dzeju, savām rokām mežā izveidojis cilvēkam, meža draugam, noderīgas lietas. Katrā nogabalā ir kaut kas savs. Savdabīgās, āra nodarbībām nepieciešamās spēles, „māja” ozolā, izstāžu zāle, svētnīca... un pirms pusgada uzcirstā mājiņa ar domu: „Necelsim sapņu pils – sakārtosim mazmājiņas!” Darbs padarīts ar skunsti (tā teica kolēģes Ineses vectēvs par ļoti kvalitatīvi veiktu darbu), ar šarmu, elegantu vienkāršību, kas te redzama it visur un visā. Katrā Aivara rokām veidotā mēbelē ielikta izlolota doma, ideja un sapnis, kas dod spārnus arī tiem, kas mēbelēm pieglaužas, sajūt to smaržu un veidotāja mīlestību.

Ozolu biotops, nepārtraukti pilnveidojoties, pārveidojas. Pa kuru laiku – jautāju Aivaram. Viņš tikai pasmaida, bet

var redzēt, ka smaida arī viņa dvēsele, jo taka ir vajadzīga, nepieciešama, to katru gadu apmeklē cilvēku tūkstoši. Kad rudenī tur viesojās vides izglītības speciālisti no Skotijas, viņus dzirdēju sakām – tas ir kaut kas tik neparasts, tik ļoti atšķirīgs no tā, kā viņu zemē tiek veidota skolēnu attieksme pret dabu. Skoti ir ar mieru vest visus vides izglītībā strādājošos pie Aivara, lai skatās un mācās. Apbrīnojami ir Aivara darbi, katrs stāsta kādu leģendu par mežu, atliek tikai veidojumam pieglausties, uz tā apsēsties un ieklausīties. Šos stāstus var sadzirdēt, sajust un saredzēt.

Viņa darbu atzinīgi novērtē kolēģi, dabas draugi, speciālisti, skolēni, skolotāji. „Aivaram Bergmanim sirds ir mežā un mežs sirdī,” tā par savu kolēģi saka Dienvidkurzemes

virsmēžniecības virsmēžziņa vietnieks Indulis Sarma. „Aivaram visi koki vienlīdz mīļi – nevis kā citiem – priede laba, alksnis – nezāle. Viņš it visā saskata pozitīvo, labo, vienmēr spējis uzmundrināt arī citus.”

Izveidota klase brīvā dabā

Par Aivara vēlmi palīdzēt skolēniem saprast dabu liecina arī viņa izveidotā dabas klase pie Kabiles Z. A. Meierovica pamatskolas. Tā ir klase dabā, ko var izmantot dažādu priekšmetu skolotāji – gan dabas stundās, gan mācot latviešu valodu, zīmēšanu un citus priekšmetus. Klase brīvā dabā. Dabas klasē izveidoti stendi par Latvijā sastopamām koku sugām – priedi, egli, bērzu, baltalksni, melnalksni, apsi, ozolu, osi u.c. Par katru koku informācija – kur tas aug, kāpēc Latvijai svarīgs šis koks. Aivars saka, nu jau vajadzētu šo to nomainīt, jo daba ienes savas korekcijas. Izveidoti vairāki dažādu koku sugu stādījumi. Kopā ar skolēniem izkopts un atjaunots Kabiles pils parks.

Meža dienas nav iedomājas bez Aivara ideju realizēšanas. Kabiles pagasta brīvā zemē, mācot bērniem koku stādīšanas iemaņas un gudrības, Aivars kopā ar skolēniem vairāku gadu laikā apstādījis 2,5 ha. Šodien viņš saka – būs, kur pagasta pensionāriem pēc gadiem izvēlēties Ziemassvētku eglīti. Un viņš būs ienesis svētkus daudzās mājās un sētās.

(Turpinājums 16. lpp.)

Foto: No A. Bergmaņa personīgā arhīva

Apbrīnojami ir Aivara darbi, katrs stāsta kādu leģendu par mežu ...

Mazo kociņu bērnu dārzs

Pavasārī, kad debesis kļūst zilās, zilās un saule spīd aizvien spožāk, kaut kādi netverami fluīdi sakustina arī cilvēku sirdis. Cilvēkus pārņem neizskaidrojama vēlme kaut ko sēt, stādīt, vienkārši sajūt sasīlušos zemi savās plaukstās. Un tad nu ceļš ved uz stāudzētavu, lai iegādātos izvēlētos sugas stādāmo materiālu. Bet – ak vai! Seko vilšanās, jo stādi nekur vairs nav nopērkami. Izrādās, meža stādīšanas darbi jāplāno savlaicīgi!

„Grigaļos” stādi jāpasūta savlaicīgi

Lai uzzinātu, kā pareizi meža īpašniekiem šajā jautājumā būtu jārikojas, devos uz Sieksāti Skrundas novadā. Mans sarunu biedrs ir stāudzētavas „Grigaļi” vadītājs **Indulis Zilītis**.

Izrādās, „Grigaļos” stādus var cerēt nopirkt vairs tikai 2013. gada rudenī. Reāli stādi šeit, protams, ir, bet par to iegādi ir noslēgti līgumi jau vairākus gadus uz priekšu. Praktiski stādu pārdošana šeit notiek tikai uz iepriekš noslēgtu piegādes līgumu pamata. Lidzīga sistēma ir arī daudzās citās kokaudzētavās, un meža īpašniekam ar to jārēķinās. „Grigaļos” ik gadus vidēji tiek pārdots aptuveni miljons stādu. Stāudzētava aizņem 10 ha zemes. Lai nodrošinātu pareizu augu seku un augsni nenoplicinātu, tā stādu audzēšanai visa netiek izmantota vienlaicīgi. Visu darbu kompleksu paveic 6 sezonas strādnieki. Tieši „Grigaļi” stādu labā kvalitāte ir iemesls lielajam pieprasījumam pēc tiem.

Meža stādāmais materiāls un sortiments

Pašlaik „Grigaļi” piedāvā priežu, egļu un bērzu stādus. Pieprasījums pēc citām sugām, piemēram, melnalkšņa, diemžēl, ir pārāk neliels, lai tos būtu finansiāli izdevīgi audzēt. I.Zilītis arī uzskata, ka prātīgāk turēties pie savas izvēlētas darbības sfēras, pieliekot visus spēkus tās pilnveidei un attīstībai, nemetājoties, tā sakot, pa labi vai kreisi. Tā arī ir atbilde uz jautājumu, kāpēc „Grigaļos” neaudzē nekāda veida dekoratīvos stādus.

Priežu stādāmais materiāls tiek audzēts tikai ietvarstādu veidā. Konteinerus piepilda ar kūdru un jūnija sākumā tajos

iesēj sēkļiņus. Lidz jūnija vidum konteineri atrodas siltumnīcā, tad tiek pārvietoti uz pieaudzēšanas poligonu. Šajā vietā, tāpat kā siltumnīcā, stādiem tiek nodrošināts optimāls mitruma un barošanas režīms, taču tie atrodas atklātā vietā bez plēves seguma, tāpēc norūdās un līdz rudenim ir praktiski jau nobrieduši stādīšanai mežā.

Kailsakņu egļu stādi tiek audzēti 2 gadus. Pirmajā gadā sēklas pavasarī tiek iesētas kūdras konteineros, tikai šajā gadījumā konteineru izmēri ir krietni mazāki. Šādos konteineros sējeņi aug līdz vasaras beigām – no sākuma siltumnīcās, vēlāk pieaudzēšanas poligonos. Rudenī tie mehānizēti tiek pārskoloti uz atklāta lauka.. Šādiem stādiem, pateicoties īpašajai audzēšanas tehnoloģijai – sējeņu audzēšanai kūdras ietvarā, kā arī stādījumu regulārajai rušināšanai – ir ļoti labi attīstīti, uzlabota sakņu sistēma. 2 gadu laikā,

Stāudzētavas „Grigaļi” vadītājs Indulis Zilītis

šādā veidā audzēti, egļu stādi sasniedz 25 – 30 cm garumu, un tie ir derīgi pārdošanai.

Lai iegūtu lielāka izmēra, vidēji 40 cm, stādus, sēšanu siltumnīcās veic rudenī, un līdz sala iestāšanās brīdim sēklas paspēj sadīgt. Nākamā gada jūlijā sākumā sējeņi tiek pārskoloti un augu dobēs vēl vairāk nekā gadu. Šādi stādi ir sevišķi piemēroti stādīšanai bijušajās lauksaimniecības zemēs, jo tur tiem ir jāiztur spēcīga zālaugu konkurence.

Bērzu kailsakņu stādi tiek audzēti līdzīgi, sējot rudenī un vasarā pārskolojot, un arī tie ir uzskatāmi par stādiem ar uzlabotu sakņu sistēmu. Savukārt

bērzu ietvarstādus audzē līdzīgi kā priežu ietvarstādus.

Kādus stādus izvēlēties?

Uz jautājumu, kādu stādāmo materiāla veidu īpašniekam labāk izvēlēties, Indulis atbild, ka viennozīmīga lēmuma visās vietās nav. Izvēli nosaka konkrētās vietas apstākļi, kur stādi tiks izstādīti. Meža īpašniekam pašam jādomā ar galvu. Bērzu stādi maisos praktiski nav uzglabājami, vislabāk, ja tos var izstādīt tajā pašā dienā. Ja platība lielāka un regulāru stādu piegādi nav iespējams nodrošināt, labāk izvēlēties ietvarstādus. Tāpat egļu stādus nevajadzētu turēt maisos neizstādītus ilgāk par 3 dienām, tad to kvalitāte mazinās. Arī „Grigaļi” stāudzētavā pat pašā sezonas karstumā stādi maisos neglabājas ilgāk par 1 dienu, bet normāli – tikai dažas stundas. Pircējs iepriekšējā dienā piesaika nepieciešamo apjomu, un tas tiek sagatavots tieši uz klienta ierašanās brīdi. Visi stādi tiek iepakoti speciālos maisos, no ārpuses baltos, lai atstarotu

būt dažādi. Ja paliela auguma stādāmais sakne „iesprostota” maza tilpuma kūdras briketē, arī pašas saknes masa ir salīdzinoši maza. Kokaudzētavā, regulāri mēsloji, šādi stādi aug labi, bet, izstādīti brīvā dabā, pirmos gadus augšanā atpaliek, jo vēl svarīgāka par stāda garumu ir tā virszemes daļas un saknes izmēru attiecība.

Runājot par bērzu stādāmo materiāla izvēli, savukārt tieši stādu izmēram ir ļoti svarīga izvēle. Bērzs ļoti slikti pacieš noēnojumu. Ja zālaugi vai atvases pāraug stādījumus, tie iet bojā. Ja īpašniekam stipri aizzeļošās platībās nebūs iespējams nodrošināt kopšanu vasaras vidū, nav jēgas stādīt maza izmēra stādus – tie tāpat aizies postā.

Mazajiem ražotājiem grūti konkurēt

Secinājumu, diendienā strādājot izraudzītajā nozarē, sakrāties daudz. Skatoties nākotnē, Indulis Zilītis savos spriedumos ir piesardzīgs. Pasreizējais lielais pieprasījums pēc stādāmo materiāla it kā vedina ražošanu paplašināt, bet, lai stādu izaudzētu, vajadzīgi vairāki gadi. Kas to lai zina, kāds pieprasījums būs tad? Ari par ES struktūrfondu aktivitātēm nākošajā plānošanas periodā nekas nav zināms. Ja stādus neizdodas pārdot, tos nākas sadedzināt, bet tas ir taisns ceļš virzībā uz bankrotu. Neliela stāudzētava šādas plānošanas kļūdas nevar atļauties. Mazajiem ražotājiem grūti konkurēt ar „milžiem” arī izmaksu ziņā. Taču meža īpašnieki tomēr labprātāk izvēlas stādus iegādāties pēc iespējas tuvāk mājām, sevišķi, ja stādi ir tik kvalitatīvi kā „Grigaļos”, tas mazīna arī transporta izmaksas. Lielu daļu viņu stādu iegādājas firmas, tādas kā „Fragaria”, „Ruda”, „Sodra” u.c. Ari tas ir sava veida kvalitātes sertifikāts.

„Katru dienu mums dzīvē nākas saskarties ar ko jaunu. Tas ir mūsu pašu ziņā – pieņemt to vai noraidīt kā sev nederīgu. Izvēle pastāv vienmēr. Bet, lai kaut ko panāktu, ir jāuzdrīkstas”, secina Indulis. Un labi, ka viņš savā laikā uzdrīkstējās, pretējā gadījumā mums šeit, Kurzemē, labu meža stādu būtu krietni mazāk.

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes
nodaļasmežsaimniecības
konsultante

Foto: A. Velvere

Ar Zvārdi sirdī

Mūsdienu trauksmainajā laikā, kad pārmaiņas strauji seko cita citai, cilvēki aizvien mazāk iesakņojas kādā konkrētā vietā. Modernajā pasaulē pat pastāv uzskats, ka cilvēkam ik pēc noteikta laika perioda radikāli jāmaina darbošanās vide, lai neiesūnotu un spētu sevi radoši attīstīt. Pēdējos gados Valsts meža dienestā veiktās reorganizācijas, kas ar nomācošu regularitāti sekojušas cita citai, šādas pārmaiņas ienesušas arī mežu sistēmā. Mežsargu apgaitas mainās, un īpašnieki nereti savu mežu pieskatītāju isti vaigā pat nepazīst.

Ieauguši ar ciešām saknēm

Zvārdes pagasta ļaudīm Saldus novadā šādā ziņā ir laimējies, jo Zvārdes mežus praktiski visa sava mūža garumā pārzina Krūza ģimene – Ēriks un Verena. Abi šajā daudz cietušajā zemē ieauguši ar ciešām saknēm, un viņu dzīve no visa pagasta likteņstāsta nav atdalāma.

Ēriks Krūza, tautā nereti bez pamata dēvēts par Zvārdes mežkungu, šajā pagastā arī piedzimis. Tēvs bija laimīgi sagaidīts atgriežamies no karagūstekņu nometnes, kurā bija sabijis pusotra gada. Mājiniekiem par ģimenes galvas likteni visā šajā laikā nekas nav bijis zināms, tāpēc prieks un atvieglojums bijis jo sevišķi liels. Ģimene bija atgriezusies no bēgļu gaitām, pamazām atjaunoja karā daļēji nopostītās ēkas. Likās, beidzot dzīvei jāieiet normālās sliedēs. Zeme Zvārdē ir ļoti auglīga, ražas iekoptajos laukos bija labas... Tad kā zibens spēriens 1954. gadā nāca Padomju valdības lēmums šajā vietā ierīkot aviācijas poligonu. Tas nozīmēja, ka pagasta ļaudīm savas pēc kara atjaunotās mājas bija jāpamet un jādodas dzīvot citur, kur jau nu jaunā vara ierādīja. Iekoptie tīrumi un dārzi tika padarīti par vietu, kur lidmašīnām mest bumbas. Neviens vairs isti nevar pateikt, kāpēc šim mērķim izraudzīja tieši Zvārdi – it kā tāpēc, ka daudzi cilvēki savas pārtības dēļ bija izsūtīti uz Sibīriju, citi, lai no šāda likteņa izbēgtu – emigrējuši. Varbūt arī ģeogrāfiskais stāvoklis šim mērķim bija labvēlīgs, jo pēdējā ledāja atstātās pēdas – četri cits aiz cita novietotie gleznainie ezeri palīdzēja lidmašīnām labāk orientēties. Zvārdes vārds turpat uz 40 gadiem pazuda no padomju laika

kartēm un enciklopēdijām, tādās vietas vispār vairs nebija...

Saistība ar mežu no bērnības

Arī Ērika ģimene bija spiesta atstāt dzimtos „Robežniekus” un pārcelties uz Striķiem

Ēriks, Verena un studiju biedrs Jānis Osis prakses laikā Remtē – Ēriks nošāvis vilku. 1975. gads

– pagasta nabadzīgāko nomaļi. Tajā laikā bija atrbrivojusies mežsarga vieta Morozova kara mežniecībā, kas apsaimniekoja Zvārdes mežus, un tēvs sāka strādāt mežā. Ar to brīdi arī sākās Ērika saistība ar mežu. Kad dēls paaugās, tēvs viņu ņēma līdz ne vien tāpat pastaigāties, no mazām dienām mežā bija arī jāstrādā – jāstāda, jākopj iestādītais. Tolaik mežu Zvārdē bija visai maz – auglīgajās augsnēs ļaudis audzēja labību, nevis kokus. Arī mežizstrāde nekāda lielā nenotika – cirta tikai tik daudz, lai apmierinātu mežniecības zāģētavas vajadzības. Ieplānotais gada apjoms itin bieži tāpēc netika izcirsts. Bet Padomju Savienībā viss notika plānveidīgi, meža stādīšanas plāns bija cieši saistīts ar paredzēto ciršanas plānu. Ja viss netika nocirsts, bija jāatrod citas vietas, kur stādīt. Sā-

Ēriks Krūza ar uzticamo draugu Otto

Foto: A. Velveris

stingri pamati. Pēc tehnikuma beigšanas un diviem gadiem armijā pavadītiem gadiem Ēriks atgriezās tēva mājās un gadu nostrādāja kara mežniecībā par meža tehniķi, bet tad iestājās toreizējā Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā, protams, Mežsaimniecības fakultātē. Tur arī satika savu nākamo dzīvesbiedri Verenu, drošu atbalstu un aizmuguri visam turpmākajam mūžam.

Mežu mīlestība ir lipīga

Arī Verena nāk no mežinieku ģimenes. Tētis visu mūžu nostrādājis par mežsargu Rendā, bet mamma bijusi mežniecības kasiere, vēlāk – grāmatvede. Agrā bērnība pagājusi meža vidū, līdz skolai bijis jāmēro 7 kilometrus garš ceļš. Pirmajās klasītēs gan palikusi skolas internāta, bet vēlāk ļoti „vilcis” uz mājām, un tāpēc garais ceļš ticis staigāts diendienā. Tikai pēdējos skolas gados uz mežniecību sācis kursēt autobuss. Pēc vidusskolas beigšanas arī Verena bez garām pārdomām par savu nākamo darbības nozari izvēlējās mežsaimniecību. Šādu izvēli izdarīja ar Verenas brālis, un arī viņa dzīvesbiedre ir mežsaimniece. Starp citu, meža izglītību pēc gadiem ieguva arī Verenas un Ērika meita Dace, kas pašlaik strādā a/s „Latvijas valsts meži”, bet dēls Valdis apsaimnieko ģimenes īpašumā esošo mežu. Mežsaimnieks ir arī Daces vīrs Māris. Mežu mīlestība ir lipīga, un laikam jau tāds tādu atrod!

Foto: no Ē. Krūza personīgā arhīva

Verena ar Ēriku apprecējās nedēļu pēc akadēmijas izlaiduma, bet viņu draudzība bija ilgusi jau visus studiju gadus. Verena smejas, ka Ēriks, izaudzis ģimenē kopā ar trim vecākām māsām, sievišķos darbos, arī ēst gatavošanā, bijis ļoti nepieredzējis, bet studiju biedri vēl tagad atceras Verenas studentu kopmītnes virtuvē gatavotās maltītes...

cināties, ka tā nebūt nenotika. Šodien Verenu Meža dienestā pazīst kā vienu no apzinīgākajām mežsardzēm, kas savu apgaitu ļoti labi pārzina un kurai nav slinkums reāli dabā pārbaudīt visu, par ko ir kādas neskaidrības. „Apgaita gan tā „nedaudz” ir palielinājusies”, smejas Verena. „No 500 ha, kad iesāku strādāt, līdz 10000, kas ir tagad.”

Foto: no Ē. Krūza personīgā arhīva

MSF 1976.gada pēdējais zvans (kursa bilde)

Pēc skolas beigšanas abi sāka strādāt toreizējā Saldus MRS. Atceroties to laiku, Ēriks ar pateicību piemin direktoru Jēkabu Feikneru, kurš gan bijis ļoti stingrs, padotie viņu ļoti respektējuši, bet, būdams augsta līmeņa vadītājs šī vārda labākajā nozīmē, sniedzis uzņēmuma vadības paraugstundas.

Ēriks Saldus MRSā nostrādāja gandrīz 10 gadus, galvenokārt par kā meža resursu inženieri. Šajā darbā viņš bija atbildīgs par meža ciršanas tāmēm, cirsmu fondu sagatavošanu, ciršanas dokumentu noformēšanu. 1985. gadā viņš atgriezās Zvārdē un sāka strādāt par mežzinī Morozova kara mežniecībā, turpat, kur bija strādājis tēvs. 1992. gadā tur par mežsardzi sāka strādāt arī Verena, un tā – līdz pat šai dienai! Daudzus toreiz pārsteidza viņas izvēle. Jauna sieviete, kopš akadēmijas laika strādājusi MRS centra kantorī, un – mežsardze! Tā tolaik galīgi netika uzskatīta par sieviešu profesiju. Dažs labs droši vien nodomāja, ka tā strādāšana drīzāk būs „uz papīra”, vīrs visu padarīs viņas vietā. Tomēr skeptiķiem nācās pārlie-

Foto: A. Velveris

Kopā ar Verenu pie Ērika 1972.gadā Zvārdē stādītām eglēm

Mežniecības dibināšana sakrita ar pagasta atmodu

Kara mežniecība pastāvēja līdz 1992. gadam. „1992. gada 2. martā tika nodibināta Zvārdes mežniecība, un tad tā pievienojās Saldus virsmežniecībai, viss notika tieši tādā secībā,” smejas Ēriks. Mežniecības dibināšana sakrita ar pagasta atmodas laiku. Cilvēki atguva mantotās zemes, labvēlīgas valsts lauksaimniecības politikas iedrošināti, loloja lielus plānus. Diemžēl ministra E. Breša iesāktajai politikai mainoties, lielākā daļa šo plānu tā arī neistenojās. Visā pagasta teritorijā nebija ne ce-

ļu, ne ēku, kur dzīvot. Šādos apstākļos būtu bijis ļoti grūti uzsākt saimniekošanu. Toties mežu, salīdzinot ar kara mežniecības pirmsākumiem, bija kļuvis stipri vairāk. Bijušās auglīgās lauksaimniecības zemes bija aizaugušas ar baltalkšņiem. Situācija uzlabojās, kad 1995.gadā Zvārdes mežos kā ilgtermiņa izstrādātājs sāka saimniekot Latvijas – Somijas kopuzņēmums SIA „Silva”. Sadržībā ar pagastu tika būvēti ceļi. Zvārde kļuva izbraucama. Atgūtajos īpašumos darbojās sapieri, jo tur pa pilnam bija gan nesprāgušie pagājušā kara spridzekļi, gan poligona laikā nomestās aviācijas mācību bumbas. Tas, kas citās Latvijas vietās bija satraucošs notikums, Zvārdē bija ikdiens. Meža īpašnieki spridzekļus vienkārši krāva kaudzēs, un, kad to sakrājās vairāk, izsauca sapierus. Nereti kāda bumba izvēlas arī, arot zemi... Kad tika plānots kāds lielāks pasākums ar ugunsкура kuršanu, tika

(pašlaik ģimenes īpašumā ir pie 200 ha meža), Ēriks ir pārliecinājies, ka labumu no meža var gūt arī, tam nedarot pāri, necenšoties pirms laika nocirst to, kam vēl jāaug. Viņam bija ļoti labs kontakts ar vietējiem meža īpašniekiem, jo kaimiņi, kas Ēriku pazina kā saimniecisku cilvēku un godavīru, viņa teiktajā ieklausījās, zinot, ka teiktais ir dzīvē pārbaudīts, tās nav tikai teorētiskas grāmatu gudrības. Īpašu uzmanību Ēriks visu mūžu ir pievērsis kara mežniecības laikā stādītajām eglu kultūrām uz lauksaimniecības zemēm. Toreiz lielā biežībā (5 – 6 tūkst. uz ha) iestādītās egles gandrīz visas arī ir ieaugušas, un tagad tās veido ļoti blīvas audzes. Veicot kopšanas cirtes šādās audzēs, jābūt ārkārtīgi uzmanīgam, nedrīkst izcirst par daudz, jo izretinātās egles ir ļoti vēja neoturīgas. Uz lielu peļņu šeit nevar cerēt. To skaidri pierādīja 2005.gada vētra, kad pilnībā izgāzta tika tās eglu audzes, kas neilgi pirms tam bija retinātas, bet cilvēka neskartās necieta, kaut arī bija pakļautas rietumu vējam.

Pēc Zvārdes mežniecības likvidācijas pēdējos aktīvā darba gadus Ēriks bija mežsargs Saldus mežniecībā. Par apzinīgu attieksmi pret darbu visā savā mūža garumā viņš 2010. gadā apbalvots ar Zemkopības ministrijas Atzinības rakstu.

Pašlaik Ēriks ir jau pensijā. Strādā ģimenei piederošajā zemnieku saimniecībā, pats labprāt darbojas savā mežā, kopj jaunaudzes. Šajā darbā viņam ir arī palīgs – pirmklasnieks mazdēliņš Niks, kurš mācās strādāt ar mačeti, pazīt koku sugas, izvērtēt, kuri kociņi atstājami, kuri izcērtami. Brīvajos brīžos Ēriks labprāt piedalās medībās, viņš joprojām ir dzinējs. Bet Verena turpina darbu Zvārdes mežos. Viņa smejas, ka beidzot esot paaugstināta amatā – par mežzinī, tā pēdējā reorganizācija „pārdēvēja” mežsargus. Bet uz mežu viņi joprojām brauc abi kopā, kopā skaita izkoptos kociņus, pārbauda, vai platības pareizi iestīgotas... Kopā, kā jau visu mūžu. Zvārdes mežkungs ar kundzi.

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes nodaļas mežsaimniecības konsultante

Izstāde „Iepazīsties - Koks!” gaida apmeklētājus Mežaparkā

Marta sākumā ar atklāšanu un diskusiju par meža nozares attīstības iespējām Latvijā un Eiropā Mežaparka estrādes telpās tika atklāta izstāde „Iepazīsties – Koks!” To kopā ar Zemkopības ministri Laimdotu Straujumu atklāja Latvijas Kokrūpniecības federācijas prezidents Juris Biķis, Latvijas Meža īpašnieku biedrības valdes priekšsēdētājs Arnis Muižnieks un Rīgas vicemērs Andris Ameriks – SIA „Rīgas meži” kapitāldaļu turētājs Rīgas domē.

„Tikai savstarpēji apmainoties viedokļiem un diskutējot, var rast kopīgus saskares punktus, kas veicina ilgtspējīgu meža nozares attīstību un nozares komersantu konkurētspēju. Būtiski, lai meža nozares tālākā strādes produkcijas īpatsvars, kas pagājušā gadā bija virs 50% no kopējā apjoma, turpinātu palielināties,” uzskata Zemkopības ministre Laimdota Straujuma. Savukārt Latvijas Kokrūpniecības federācijas izpilddirektors Kristaps Klausss uzsver: „Pateicoties kopīgai stratēģijai un koordinētai rīcībai, meža nozare sevi ir pieteikusi kā vienu no galvenajiem valsts tautsaimniecības balstiem, un ar izstādes starpniecību mēs vēlamies parādīt, ka mūsu sasniegumu pamatā ir reāli uzņēmumi ar kvalitatīviem un pasaules mērogā konkurētspējīgiem produktiem.”

Meža nozare ir starp galvenajiem Latvijas izaugsmes balstiem, tādēļ diskusijā Latvi-

Zemkopības ministre Laimdota Straujuma atklāj izstādi

Foto: Ziņu aģentūra F64

jas Kokrūpniecības federācijas izpilddirektors Kristaps Klausss un Latvijas Meža īpašnieku biedrības valdes priekšsēdētājs Arnis Muižnieks vērsa uzmanību uz izaicinājumiem tālākajā meža nozares attīstībā. Savukārt Apvienoto Nāciju Eiropas Ekonomiskās komisijas Koksnes komitejas sekretariāta galvenais ekonomikas eksperts Dāvids Elluls (*David Ellul*) klātesošos iepazīstināja ar meža nozares attīstības iespējām Eiropā 2010.–2030. gadā, salīdzinot dažādus iespējamus attīstības scenārijus. Prezentācijas pieejamas Zem-

kopības ministrijas mājas lapā www.zm.gov.lv sadaļā „Meža nozare”.

Izstādē var iepazīties ar meža nozares kompleksu: pilnu mežsaimniecības ciklu, kas sevī ietver koku sēklu ievākšanu, stādu audzēšanu, koku stādīšanu un audzēšanu, kā arī meža produkcijas tālāko pārstrādi – Latvijā ražotiem inovatīviem un moderniem koka produktiem.

Izstāde „Iepazīsties – Koks” darbosies visu 2012.gadu, sākot no 26. maija nedēļas nogalē (sestdienās) tā būs atvērta arī plašākai sabiedrībai, Tad

izstādi būs iespējams apmeklēt gidu pavadībā un apmeklētāji varēs iegūt profesionālu informāciju par ekspozīciju un meža nozari kopumā. Pārējā laikā to varēs apmeklēt, iepriekš piesakoties. Izstādi aicinām apmeklēt Meža dienu laikā Muzeju nakts programmā 19. maijā, kad apmeklētājus un ģimenes ar bērniem gaidīs daudz interesantu pārsteigumu.

Māra Mikule,

ZM Meža departamenta
Meža nozares stratēģijas un
atbalsta nodaļa
Tālrunis: 67027553

MEŽA DIENAS 2012 ar devīzi „Iepazīsties – Koks!”

Šogad arī Meža dienu n s to skan: „Iepazīsties – Kok Meža dienās 2012 turpinās aizsāktā tradīciju padarīt Latviju krāšņāku ar koku stādījumiem, pilnveidojot atpūtas vietas, kā arī radot jaunas aktīvas dzīvesveida veicino mazās arhitektūras form radoši un pārdomāti izmantojot koku kā būvmateriālu. Informācija par plānotajiem pa-

sākumiem Zemkopības ministrijas mājas lapā www.zm.gov.lv. Aicinām visus piedalīties!

Izdevums „Meža nozare Latvijas 20 neatkarības gados”

Meža nozares izdevums „Meža nozare Latvijas 20 neatkarības gados” ir veidots ar mērķi ne tikai nozares pārstāvjiem, bet arī plašākai sabiedrībai atgādināt par meža ieguldījumu Latvijas tautsaimniecības attīstībā, parādot gan to, ko mežs kopš valsts neatkarības atjaunošanas ir devis cilvēkiem, gan to, kādu ieguldījumu cilvēki ir devuši meža saglabāšanā un ilgtspējas nodrošināšanā. Drukātā formā latviešu un angļu valodā tas pieejams ZM

Meža departamentā, elektroniski: www.zm.gov.lv, sadaļā Meža nozare – Publikācijas.

Latvijas mežzinātnes diena 2012

2012. gada 9. martā Salaspilī Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava" organizēja Latvijas mežzinātnes dienu, tās norises programmā iekļaujot apskatu par pēdējos gados institūtā veiktajiem pētījumiem. Respektējot tematu daudzveidību un ierobežotos laika resursus, mežzinātnes diena tika organizēta kā secīgs turpinājums akciju sabiedrības "Latvijas valsts meži" (LVM) organizētajai mežzinātnes dienai, kurā tika prezentēti aktuālie pētījumi meža aizsardzības un klimata izmaiņu ietekmes mazināšanas jomās.

Aicinājumam piedalīties LVMI „Silava” mežzinātnes dienā atsaucās 240 dalībnieki no meža nozares uzņēmumiem un valsts pārvaldes institūcijām, Meža pētīšanas stacijas, pētniecības institūcijām, privātā sektora organizācijām, izglītības un konsultāciju iestādēm.

Latvijas mežzinātnes dienas programma Salaspilī bija plaša un daudzveidīga, ziņojumi centās ietilpināt maksimālu informāciju par pētījumu virzieniem samērā īsā laika limitā. Mežzinātnes dienas organizatori un dalībnieki bija vienisprātis, ka iesāktais darbs jāturpina un jāveido meža nozares dalībnieku kopēja informētība ne tikai par meža zinātnes līmeni un aktualitātēm, bet arī izpratne par tās devumu un iespējām nākotnē. LVMI „Silava” zinātnieki sagaida meža nozares kolēģu interesi par plašāku informāciju gan mežzinātnes dienās skarto tēmu ietvaros, kā arī ierosinājumus un idejas nākotnes informatīvo pasākumu veidošanai.

Latvijas mežzinātnes dienas prezentācijas pieejamas www.silava.lv

Informācija LMZI „Silava”

Mežsaimniecības izglītību var iegūt Ogres Valsts tehnikumā

Foto: no OVT arhīva

“Young people in European forests” fināla konkurss Polijā Ruciane – Nidā (no kreisās E. Iecelnieks, N. Fridrihsons)

Tuvojas laiks, kad izskanēs pēdējais skolas zvans un daudzi jaunieši beigs skolu. Starp tiem ir tādi, kas savu izvēli turpmākajām gaitām jau ir izdarījuši. Bet vēl ir jaunieši, kas interesējas par mežsaimniecības izglītības apgūšanu. Par to Ogres Valsts tehnikumā lūdzām pastāstīt SOLVITU KRODZINIECI mežsaimniecības izglītības programmu nodaļas vadītāju.

Latvijā vidējo profesionālo izglītību mežsaimniecībā var iegūt tikai Ogres Valsts tehnikumā (bijušajā Ogres Meža tehnikumā).

Tehnikumā apgūstamās mežsaimniecības un meža tehnikas specialitātes ir:

- Mežsaimniecības tehniķis – ar mācību ilgumu 4 gadi;
- Meža mašīnu operators – ar mācību ilgumu 1,5 un 4 gadi;
- Meža mašīnu mehāniķis – ar mācību ilgumu 4 gadi.

Topošie mežsaimniecības tehniķi mācību procesā apgūst teorētiskās zināšanas: mežkopībā, meža atjaunošanā, meža taksācijā, meža izstrādē, mežsaimniecības mehanizācijā, mežsaimniecībā un praktiskās iemaņas mežsaimnieciskos darbos, meža atjaunošanā un kopšanā, meža platību uzmērīšanā, cirsma novērtēšanā, prot veikt meža aizsardzības pasākumus, stādīt kociņus, strādāt kokaudzētavās, noteikt un uzmērīt koksnes sortimentu, izprot meža izstrādes procesus.

Meža mašīnu operatori zinā-

šanas un prasmes iegūst meža izstrādē, mežsaimniecības pamatos, meža mašīnu uzbūvē un vadīšanā. Mācību procesā ir nodrošinātas iespējas strādāt ar lielaudas meža tehniku – harvesteru, forvarderu, augsnes gatavotāju, šķeldotāju, saiņotāju, celmu rāvēju, stādītāju. Pēc tehnikuma meža mašīnu operators strādā ar meža nozari saistītos uzņēmumos.

Meža mašīnu mehāniķiem jāapgūst meža mašīnu uzbūve, darbības principi. Jaunieši mācās skrūvēt, metināt, nomainīt dažādus tehniskos mezglus, kā arī tos remontēt, noteikt tehniskā stāvokļa, diagnosticēt defektus, kā arī iemācās vadīt meža tehniku. Meža mašīnu mehāniķis strādā ar meža mašīnu remontu un apkalpošanu saistīto pakalpojumu uzņēmumos vai meža nozares uzņēmumos.

Aktivitātes mežsaimniecības nodaļas audzēkņiem

Tehnikuma sadarbības partneri – AS „Latvijas Valsts meži”,

Latvijas neatkarīgo mežizstrādātāju asociācija, SIA „Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūts”, Latvijas kokrūpniecības federācija, LLKC Meža konsultāciju un pakalpojumu centrs, SIA „Rīgas meži”, SIA „INTRAC Latvija”, „HUSQUARNA” servisi, kā arī meža izstrādes uzņēmumi nodrošina kvalifikāciju prakšu norises vietas.

Papildu iespējas, mācoties Ogres Valsts tehnikumā, ir iegūt motorzāģa, B kategorijas autovadītāja, specializētās meža tehnikas (A, F) kategorijas vadītāja tiesības, kā arī apgūt papildu zināšanas par medību saimniecību, kas var noderēt nākotnē mednieku apliecības iegūšanā.

Labākie tehnikuma audzēkņi piedalās starptautiskajās sacensībās, konkursos Eiropā, Baltijas valstīs un NVS valstīs mežsaimniecības un meža izstrādes jomā, Latvijas meža nozares rīkotajos pasākumos – „Meža ABC”, Meža dienās, sakopšanas talkās, nozares rīkotajās izstādēs, semināros, dažādos ar mežu un vidi saistītajos projektos un pasākumos.

Esiet laipni aicināti un esiet gaidīti iegūt zināšanas un prasmes mežsaimniecības jomā Ogres Valsts tehnikumā!

Mūsu adrese: „Ogres meža tehnikums”, Aizupes, Tīnūžu pagasts, Ikšķiles novads.

Dabas aizsardzība, rekreācija vai nauda

Pērn mazapjoma mežsaimniecības konferencē vairāki pētījumi bija saistīti ar vides aizsardzību un rekreāciju privātajā meža sektorā. Vai un kā tie ietekmē meža apsaimniekošanas plānošanu dažādās pasaules valstīs – neliels ieskats četru valstu pieredzē.

Valda uzskats, ka meža īpašnieku vajadzības ir atšķirīgas, tomēr noteicošās, izvēloties mežsaimnieciskās aktivitātes, ir ekonomiskās intereses. **Slovākijā** turpinās pētījumi, lai noskaidrotu faktorus, kas ietekmē īpašnieku lēmuma pieņemšanu meža apsaimniekošanā. 2010. gada aptaujā 380 meža īpašnieki no 19 dažādiem faktoriem atzīmēja sev visbūtiskākos. Rezultāti liecina, ka ekoloģiskos un sociālos aspektus atzīmē tie īpašnieki, kuriem meža platības nepārsniedz 5 ha un tie, kuriem tās ir lielākas par 30 ha. Konstatēts, ka, pamatojoties tikai uz ekonomiskiem apņēmumiem, lēmumus pieņem neliela daļa respondentu.

Vācijā, lai noskaidrotu, kā sabiedrība vērtē meža fonda līdzekļu izmantošanu vides aizsardzībai un rekreācijas funkciju nodrošināšanai, veikta vairākas nekā 1250 mājsaimniecību aptaujas. Intervijas sākumā noskaidrots respondentu viedoklis par meža un vides aizsardzības politiku, uzdoti jautājumi par mežsaimnieciskām aktivitātēm, iegūts dažādu meža funkciju un servisu vērtējums, noskaidroti iecienītākie meža tipi. Intervijas otrā daļa skāra specifiskus jautājumus par meža fondu, tā atbalstītajām aktivitātēm un novērotajām izmaiņām dabā.

Vairums aptaujāto pozitīvi vērtēja meža fonda atbalstītās aktivitātes, un vismaz 1/3 daļa no tiem norādīja, ka pamanījuši izmaiņas Vācijas mežos, ko radījušas atbalstītās aktivitātes. Tomēr, salīdzinot ar citiem vides politikas mērķiem, atbalstam lauksaimniecībai un mežsaimniecībai ir

Labiekārtots meža objekts

Foto: L. Vilkriste

salīdzinoši zema prioritāte. Augstāk tiek vērtētas lauku attīstības programmas, kas tieši vai netieši saistītas ar mērķi iegūt neatkarību no naftas un gāzes, aizstājot to ar vietējiem atjaunojamiem resursiem.

Dienvīdijā tiek izstrādātas ilgtermiņa apsaimniekošanas vadlīnijas meža ainavu plānošanā. Pirmajā etapā tika izvērtētas meža funkcijas no „tehniskā” viedokļa – atbilstoši audžu raksturojumam, kvalitātei un izvietojumam. Otrajā darbu posmā apzināts dažādu interešu grupu viedoklis un vajadzības, tika iegūts dažādu indivīdu viedoklis, kas nav saistīts ar konkrētu vietu un tās parametriem. Trešais posms paredz konkrētu meža apsaimniekošanas plānu izstrādi, kas integrētu dažādu interešu grupu vēlnes konkrētajā teritorijā. Tādejādi plānošanā tiktu ietverts arī publiskās apspriešanas un līdzdalības princips.

Pēc pirmo divu posmu realizācijas atklājās būtiskas pretrunas. Izvērtējot teritorijas parametrus, visaugstāko vērtējumu ieguva hidroloģiskās aizsardzības funkcija, ainavu aizsardzība un dzīves vietu aizsardzība dažādām sugām. Savukārt interešu grupu vērtējumā visaugstākais vērtējums 10 ballu sistēmā bija medībām (8,6), kas pat sākotnēji nebija iekļautas novērtējamā funkciju sarakstā! Otrā vietā ierindojās malkas ieguve

(8,5), tai sekoja nekoksnes vērtību aizsardzība, bet dažādu sugu aizsardzība ieguva tikai 6,4 balles.

Rekreācija ir pieprasīts serviss ne tikai Eiropā, bet arī ASV. Pēdējos gados aizvien vairāk meža īpašnieki iesaistās apmācībās par dabas aizsardzības un rekreācijas funkciju nodrošināšanu mežos ar neierobežotu pieeju apmeklētājiem. Misisipi universitāte ir izstrādājusi apmācību programmu, kas sniedz zināšanas par rekreācijas uzņēmumu darbību, dabas aizsardzības praksi un tās integrēšanu

ilgtspējīgā meža apsaimniekošanā un lauksaimniecībā. Seminārus 8 valsts štatos un arī Zviedrijā piecu gadu laikā apmeklējuši vairāk kā 3000 dalībnieku. Iemesls šādi meža īpašnieku aktivitātei ir iespēja gūt papildus ienākumus no dažādu rekreācijas servisu nodrošināšanas savā meža īpašumā. Programmas dalībnieku aptauja liecina, ka 75 % no respondentiem ir guvuši vai plāno gūt ienākumus tuvākajā laikā.

Lelde Vilkriste,
LVMI „Silava”

Buklets „Kā atpazīt bioloģiski augstvērtīgu mežaudzi savā īpašumā”

„Tikai neuzmanīga vērotāja acij mežs visur izskatās vienāds. Ieskaties uzmanīgāk, tā daudzveidība var pārsteigt katru.”

Lai varētu iepazīties ar nozīmīgiem mežaudzes elementiem un novērtēt atbilstību bioloģiski augstvērtīgas mežaudzes kritērijiem, Pasaules dabas fonds izdevis informatīvo materiālu meža īpašniekiem un citiem interesentiem „Kā atpazīt bioloģiski augstvērtīgu mežaudzi savā īpašumā”.

Buklets ir praktiski pielietojams. Informatīvā materiālā iekļauto mežaudzes novērtēšanas anketu iespējams izmantot ikdienas darbā, izvērtējot audzes bioloģisko kvalitāti un pieņemot turpmākos lēmumus par apsaimniekošanas paņēmie-

niem vai meža biotopa ekspertu pieaicināšanu.

Informatīvais materiāls drukātā formā pieejams Pasaules dabas fonda birojā (Rīgā Elizabetes ielā 8-4, tālr. 67505640) un demonstrējumu teritorijās, Meža konsultāciju pakalpojumu centra nodaļās un organizētajos pasākumos, elektroniski: www.pdf.lv.

Saglabāsim bioloģisko daudzveidību savos mežos!

Šobrīd meža normatīvajos aktos notiek izmaiņas, tostarp arī jautājumos, kas saistīti ar meža bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. Daudziem meža īpašniekiem nav skaidrs, ko nozīmē „bioloģiski nozīmīgi meža struktūras elementi” un kas būtu saudzējams savos meža īpašumos. Par to lūdzām pastāstīt **INGAI ERTAI**, Valsts meža dienesta Austrumlatgales virsmežniecības inženierai vides aizsardzības jautājumos.

Daļai aizsargājamo sugu mikroliegumu veidošana nav paredzēta, bet to aizsardzībā un dzīves telpas nodrošināšanā svarīga ir nozīmīgu meža elementu – vecu koku, lielu kritalu, u.c. elementu saglabāšana, veicot mežizstrādes darbus. Šajā sakarā Meža likumā 13.10.2011 ir izdarīti grozījumi (stājās spēkā 01.01.2012.), kur noteikts, ka bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai mežos papildus īpaši aizsargajām dabas teritorijām, mikroliegumiem un aizsargjoslām ir nosakāmi un saglabājami bioloģiski nozīmīgi meža struktūras elementi.

Bioloģiski nozīmīgi meža struktūras elementi

Pie bioloģiski nozīmīgiem elementiem var pieskaitīt **atmirušu koksni**. Guļoši koki veido **kritalas**, savukārt atmiruši stāvoši koki – **sausokņus un stubenūs**. Koki atmirst, bet tajā pašā laikā rada vietu jaunai dzīvībai – meža ekosistēmā svarīgām sugām. Atmirušus kokus nebūtu pareizi dēvēt par nedzīviem, jo, aplūkojot vērīgāk, redzam, ka uz tiem aug vairāku sugu sēnes, glotsēnes, sūnas un ķērpji, kā arī to apdzīvo dažādi kukaiņi, gliemeži, pat putni un zīdītāji. Ilgus gadus viena no sekmīgas mežsaimniecības pamatpazīmēm bija nokaltušu koku un kritalu izvākšana no meža. Dabas aizsardzības aspektā tā ir bijusi nevēlama darbība. Mākslīgi samazinot mežā atmirušās koksnes daudzumu, samazinās arī to apdzīvojošo organismu eksistences iespējas. Nesen atmirušu koksni apdzīvo tādu sugu kukaiņi,

kas labi izplatās. Stipri satrudējušā koksne biežāk sastopamas retās un apdraudētās sugas. Lai šāda koksne izveidotos, nepieciešams ilgs laiks. Piemēram, liela izmēra ozolam tāda koksne rodas tikai pēc vairākām desmitgadēm. Kopumā atmirusi koksne nodrošina 3–5 reizes lielāku sugu skaita eksistenci nekā dzīvie koki.

Trūdošā, atmirušā koksne mitinās sugas, kas dzīvus kokus neapdraud, jo vienkārši tos neapdzīvo. Atmirušās koksnes klātbūtnē ir viens no meža veselības nosacījumiem, jo koku kaitēkļu dabiskie ienaidnieki, piemēram, skudruliši, tumšie jātnieciņi, skrejvaboles patveras atmirušajos kokos.

Nokaltuši koki

Uzturēt meža veselību palīdz arī putni. Daudzu putnu sugu dzīve saistīta ar nokaltušiem kokiem, kas tiem kalpo par barošanās un ligzdas vietām. Lielākos stubeņu ligzdošanai izmanto urālpūces. Vairākums Latvijas dzeņu sugu dobumu kalšanai biežāk izvēlas nokaltušus vai trupējušus kokus. Savukārt dzeņu izkaltos dobumos izmanto arī citas putnu sugas. Stipri satrupējuši koku stubeņi, sevišķi bērzi un baltalkšņi, ir vienīgais materiāls, kurā vairākas zilišu sugas spēj izveidot ligzdošanai piemērotus dobumus.

Šobrīd pastāvošā likumdošana nosaka, ka pēc mežizstrādes ir jāzaglabā nolaztu koku stubeņi un lielāko izmēru sausi, stāvoši koki, kas neapdraud darba drošību. Jāzaglabā visas kritalas, kur diametrs ir lielāks nekā 50 cm un kritalas, kuru diametrs ir 20-50cm apjomos, kas ļauj nodrošināt meža atjaunošanu.

Pārauguši koki

Mežā nozīmīgi struktūras elementi ir **veci, pārauguši koki**. Šobrīd koki lielākoties tiek nocirsti tad, kad tas ekonomiski ir visizdevīgāk, visbiežāk pirms 100 gadu vecuma sasniegšanas, taču bioloģiskais koku vecums ir krietni lielāks (piemēram, priede – 350 gadi). Tādā vei-

dā mežā nepaliek veci, pārauguši koki, kas ir nozīmīgi atsevišķām kukaiņu, ķērpju, sūnu, piepju, sugām, jo tās apdzīvo tikai ļoti vecus kokus. Atsevišķu koku atstāšana pēc mežizstrādes ir viena no iespējām nelielam koku skaitam mežā iziet dabisko bioloģiskās aprites ciklu. Turklāt koki ar izturīgiem un resniem zariem nepieciešami to sugu putniem, kas būvē lielas ligzdas. Pieredze rāda, ka izcirtumos uz ekoloģiskiem kokiem savas ligzdas būvē tādas retas putnu sugas kā zivjērglis un jūras ērglis. Savukārt dobumaini koki dod dzīves telpu dažādām putnu sugām, sikspārņiem, pelveidīgiem grauzējiem, kukaiņiem un sēnēm. Ekoloģiskos kokus izcirtumā ieteicams atstāt grupās, tā samazinot vēja iedarbību uz tiem.

Šobrīd vispārējās dabas aizsardzības prasības nosaka, ka mežizstrādes darbos ir jāzaglabā 5 dzīvotspējīgi, vēnoturīgi vecāko un lielāko dimensiju koki uz 1 hektāru ar biezu krees mizu, deguma rētām, platu, kupli veidotu vainagu ar lieliem, resniem zariem, vispirms izvēloties ozolus, liepas, priedes, ošus, gobas, vīksnas un kļavas. Ja šādu koku nav, tad bērzus, apses un pārējās koku sugas.

Papildus augstāk minētajām vispārējām dabas aizsardzības prasībām mežos pēc mežizstrādes ir jāzaglabā:

- apaugums mikroieplakās – reljefa pazeminājumos ar izteikti paaugstinātu mitrumu,
- koki ar lielām putnu ligzdām un koku rinda ap tiem,
- mežābeles, kadiķi
- paaugas grupas ap lapsu, apšu alām.

Kompensācijas par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem

Ir paredzētas divu veidu kompensācijas par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem.

Pirmais veids ir Latvijas valsts kompensācija, kas tiek piešķirta saskaņā ar likumu „Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsar-

gājāmās dabas teritorijās un mikroliegumos” par neiegūto mantisko labumu, kuru nevar iegūt sakarā ar mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem. Tādā gadījumā tiek aprēķināta vidēja neiegūtās koksnes tirgus vērtība un izmaksāta vienreizēja kompensācija, turklāt īpašums netiek atsavināts. Atlīdzību var prasīt tie mežu īpašnieki, kam īpašums atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā vai mikroliegumā un ja ir noteikts mežsaimnieciskās darbības aizliegums, galvenās cirtes aizliegums vai kopšanas cirtes aizliegums. Atbildīgā institūcija par kompensāciju izmaksu ir Dabas aizsardzības pārvalde. Sīkāka informācija par kompensāciju piešķiršanas kārtību ir atrodama Dabas aizsardzības pārvaldes mājas lapā www.daba.gov.lv. Taču jāpiebilst, ka sakarā ar valsts finansālajām grūtībām 2011. un 2012. gadā atlīdzību par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem neaprēķina un neizmaksā.

Otrs veids ir Eiropas Savienības atbalsta maksājumi NATURA 2000 (Eiropas aizsargājamo teritoriju tīkla) meža īpašniekiem – šobrīd 60 eiro par 1 ha gadā. Uz atbalstu var pretendēt persona, kurai mežs atrodas īpaši aizsargājamā teritorijā, kur ir viens no šādiem mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem – aizliegta mežsaimnieciskā darbība, aizliegta galvenā un kopšanas cirtē, aizliegta galvenā cirtē, aizliegta kailcirtē. Atbildīgā institūcija par kompensāciju piešķiršanu ir Lauku atbalsta dienests. Pieteikšanās notiek katru gadu līdz 15. maijam. Sīkāku informāciju var atrast Lauku atbalsta dienesta mājas lapā (www.lad.gov.lv). Atlīdzību var iegūt, ja nav saņemta iepriekš minētā valsts kompensācija, izņemot kompensāciju par kopšanas cirtes aizliegumu.

Atlīdzība par vispārējo dabas aizsardzības prasību ievērošanu pārējos mežos nav paredzēta, tai skaitā par krastmalas meža saudzēšanu un bioloģiski nozīmīgu meža struktūras elementu saglabāšanu.

Nepieļausim kļūdas, stādot mežu!

Klāt pavasarī, un jāsteidz apmežot izcirstās platības. To var darīt, gan stādot, gan sējot, kaut šo metodi izmanto retāk. Ir gadījies redzēt, ka meža īpašniekiem cerētais rezultāts nav bijis tik veiksmīgs pieļauto kļūdu dēļ. Tādēļ īsi atkārtošu svarīgāko, kas jāievēro, atjaunojot mežu.

Ko un kā stādīt?

Kas tad jāievēro meža atjaunošanā? Vispirms jābūt skaidrībā, kādu koku sugu stādīt. Latvijā populārākās ir priede, egle, bērzs, retāk melnalksnis, ķirsis, lapegle. Tas atkarīgs no mūsu vēlmēm un meža augšanas apstākļu tipa. Tāpat jāizvēlas piemērotākais meža atjaunošanas veids – mākslīgā, stādot vai retāk sējot kādu no izvēlētajām koku sugām, vai dabiskā atjaunošanās ar pašsējas koku sugām vai nocirsto koku celmu atvasēm. Par to visu jādomā jau pirms koku nociršanas.

Stādāmais materiāls

Stādu sagāde jāveic savlaicīgi, tos būtu jāpiesaka stādauzdzētavās jau rudenī. Stādīšanas rezultāts galvenokārt atkarīgs no stādāmā materiāla. Meža stādīšanai ar kokaudzētavā izaudzētiem stādiem ir vislabākās sekmes. Viskvalitatīvākais stādāmais materiāls ir kokaudzētavās izaudzētie ietvarstādi vai kailsakņu stādi. Nopietni jāizturas pret stādu pārvešanu un uzglabāšanu. Sausā, saulainā un vējinā laikā, paturot atsegtus kailsakņu stādus, jau dažās minūtēs saknītes var apkalst, un līdz ar to stādu ieaugums var samazināties. Atvestie stādi mežā pie stādāmās vietas būtu pierokami. Pierakšana veicama ēnainā vietā. Jāskatās, lai stādi neiekalstu un stingri nesaplauktu. Vēl pieraktos stādus var apsegt ar skujām, ja to stādīšana nenotiek uzreiz. Plastmasas maisos transportētos stādus pēc ilgākas uzglabāšanas vēlams būtu apsmidzināt ar ūdeni.

Stādīšanas laiks

Apmežošana veicama pēc pastāvošajiem noteikumiem, ievērojot noteikto gadu skaitu pēc platību nociršanas. Veicot stādīšanu ātrākā laika posmā pēc platību nociršanas, darbs noteikti būs sekmīgāks, jo platība būs mazāk aizaugusi ar

zālājiem un pamežu. Tomēr jāņem vērā, ka tūlīt nākoamajā gadā pēc cirsmu nociršanas jaunos stādījumus var bojāt kaitēkļi, kuri savairojušies tikko nocirstajās cirsmu atliekās un celmos. Pret tiem būtu jāveic aizsardzības pasākumi, stādījumus miglojot. Atsevišķās vietās būtu veicama dabiskās atjaunošanas veicināšana – noplēšot augsnes virskārtu līdz minerālaugsnes kārtai ar kādu mehānismu. Vislabāk, ja augsne jau būtu sagatavota iepriekšējā gada rudenī un vēl nāspējusi nosēsties.

Stādīšana un sēšana

Pirms stādīšanas ar asu nazi vai arī ar asu cirvi uz gluda celma veic pārāk garo un bojāto sakņu galu apgriešanu. Stādāmajam materiālam jābūt apstrādātam pret kaitēkļu bojājumiem. Viens no kvalitatīvas stādīšanas faktoriem ir nenokavēt stādīšanas laiku pavasarī. Jāstāda cik vien agri iespējams. Pavasarī par agru nevar iestādīt. Jāievēro, ka kailsakņus var stādīt tikai līdz pumpuru plaukšanai. Ietvarstādus gan pavasarī var stādīt vēlāk. Jāskatās lai stāds netiktu iestādīts pārāk sekli vai arī pārāk dziļi. Stādus var stādīt vertikāli un arī slīpi. Stādot slīpi, slīpumam jābūt vērstam pret ziemeļiem, jo tad saules gaisma to līdz rudenim piecels. Ņemot vērā augsnes mitruma apstākļus, stādīšanu veic uz „tiltiņa”, retāk uz atvērstās velēnas vai vāgas dibenā.

Ir dažādi stādīšanas rīki. Daudz tiek stādīts ar to pašu parasto lāpstu. Atgāžot velēnu ar lāpstu, spraugā ievieto stādu, lai tā saknes būtu līdz ar izveidotās bedrītes dibenu un tad ar kāju zeme jāpiemin. Trauka dibens, kur ievietoti stādi, būtu jāizklāj ar mitrām sūnām. Vēl stādīšanu var veikt ar Koļesova šķepu vai stādīšanas kapli. Parasto lāpstu var pārveidot, pielokot abas malas. Ietvarstādus stāda ar stādāmo stobru.

Stādīšanu veic 2 cilvēki kopā. Viens ar lāpstu vai kapli atvērs velēnu, otrs ieliek stādu un ar kāju piemin zemi. Pa reizei pārbauda iestādīšanas stiprumu, stādu paraujot uz augšu. Tam ir jāturas augsnē stingri. Stādi var iekalst pat nelielā laika posmā, piemēram, kamēr stādītāji ēd pusdienas. Tādēļ trauks, kurā ievietoti stādi, jāizstāda tukšs. Vakarā, beidzot stādīšanu, ja viss darbs nav pabeigts, stādi obligāti ir jāpierok.

Retāk meža atjaunošanu veic ar sēšanu. Visvairāk sēj priedi – agri pavasarī sagatavotā augsnē. Var arī sēšanas laikā ar kapli noraut augsnes virskārtu un tad šajā laukumā iesēt dažas sēklas. Pie sēšanas kļūda var rasties, iesējot sēklas pārāk dziļi vai sēklas neiesējot uz stingras pamatnes un tās neapberot ar vienmērīgu augsnes kārtiņu.

Lai platība būtu apmežota, priedes stādījumi uz 1 ha jābūt ne mazāk kā 3000, eglei, bērzam, melnalksnim, apsei ne mazāk kā 2000.

Biezāk pieļautās kļūdas

Nereti tiek jautāts: kāpēc iestādītie stādi slikti ieaug? Tam par iemeslu var būt vai-

rāki faktori. Galvenais ir stādu kvalitāte, augsnes piemērotība, sakņu kaitēkļu iedarbība, pavasara salnas un vēl citi iemesli. Var minēt piemēru, ka vēlū sagatavotā augsne nav nosēdusies un pēc stādīšanas vēlāk pavasarī augsne sausumā nosēžas un stādu sakņu virsējā daļa atkailinās. Izrokot stādīšanai mežņus, tie ar lāpstu jāpaceļ un tikai tad var izraut, lai neaprautu sakņu sīkās bārkstis. Stādāmi būtu tādi mežņi, kuri auguši līdzīgos augšanas apstākļos. Atklātās platībās tie var apdegt saules gaismā, ja izrakti mežā ēnainā vietā zem koku vainagiem.

Svarīga ir stādīšanas kvalitāte. Paraujot iestādīto stādu, tam stingri jāturas zemē, ja tas viegli nāk ārā no zemes, tad stādīšana veikta nekvalitatīvi. Stādīšana jāveic vajadzīgā dziļumā. Nestādīsim stādus ar sakaltušām saknēm! Vēlu pavasarī iestādītie stādi sausās vasaras sākumā var izkalst. Vēl stādījumi jāuzmana no meža dzīvniekiem, tie var noēst galotņu dzinumus.

Veiksmi meža stādīšanas darbos!

Vilnis Velde,

MKPC Ziemeļvidzemes nodaļas ārštata mežsaimniecības konsultants

Informatīvā lapa „Stādīsim mežu!”

LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs (MKPC) izdevis informatīvo lapu „Stādīsim mežu!” Tajā īsi un kodoļīgi par galveno, kas jāņem vērā meža atjaunošanā un jauna meža ieaudzēšanā. Informatīvais materiāls pieejams MKPC nodaļās, semināros, elektroniski – www.mkpc.llkc.lv.

Pavasaris – klāt stādīšanas laiks

Latviešu mentalitātei ir raksturīgā vēlme uzturēt skaistu sava nama apkārtni, tā rosina saimniekus apmeklēt kokaudzētavas un tirgus, lai papildinātu savus dāļdzārus vai krāšņumdobes.

Ko izvēlēties? Tas ir jūsu ziņā. Ja augs iepatikas un jums šķiet, ka tam atradīsies piemērota vieta dārzā, kādēļ gan to nenopirkt? Citādi ir ar dzīvžogiem. Te impulsīvs pirkums nederēs. Vispirms nopietni jāizdomā, kādu dzīvžogu gribat – skuju koku vai lapu koku, cērpjamu vai brīvi augošu, blīvu vai retu, zemu vai augstu? No tā ir atkarīga sugas izvēle un iegādājamo augu skaits. Piedāvājumā ir divu veidu stādi: kailsakņi vai konteinerstādi.

Kas ir kailsakņi?

Tie ir augi, kuru saknes neatrodas konteinerā, bet ir vaļējas. Izvēloties kailsakņu stādu, iespējams novērtēt tā sakņu sistēmu – cik tā spēcīga un cik simetriski veidota. Iegādājoties un transportējot kailsakņu stādus, sevišķi svarīgi pasargāt

stādu saknes no vēja un saules ietekmes, lai novērstu sakšu izžūšanu. Tādēļ tos uzreiz liek maisā, ja iespējams, ieberot nelielu daudzumu substrāta. Stādus pēc iespējas ātrāk iestāda. Pēc iestādīšanas zemi ap stādu saknēm uzmanīgi jāpieblīvē un stādījumi kārtīgi jāaplej. Lai veicinātu stādu labāku ieaugšanu, zarus saīsina par 1/3 vai 1/2. Ja stādīšana uzreiz nav iespējama, augus jāpierok. Pierok slīpi bedrītē, saknes apber ar augsnes kārtu un pieblīvē to. Ja ir pieejams auksts pagrabs, kailsakņu stādus var uzglabāt arī tur, neizņemot no plēves maisiem.

Kailsakņu stādus parasti izvēlas dzīvžogu ierīkošanai, jo tie ir daudz lētāki par konteinerstādiem. Tradicionāla kļūda ir tā, ka dzīvžogu sāk cirt tad, kad tas ir izaudzis vāja-

dzīgajā augstumā. Pa to laiku krūms lejas daļā veidojas ļoti rets, ar izteiktiem zariem. Ja vēlaties ieaudzēt necaurredzamu dzīvžogu, tad zari jāsaīsina vismaz uz pusi tūlīt pēc iestādīšanas. Jo vairāk apgriezīsiet sākumā, jo dzīvžoga apakšējā daļa nākotnē būs pilnāka. Ja vēlaties tiešām labu rezultātu, jāreķinās, ka vajadzīgo dzīvžoga augstumu sasniegsiet ilgākā laikā, taču tā būs blīva siena visā žoga augstumā.

Konteinerstādi

Tie ir stādi, kas ir ieaudzēti un tiek tirgoti podiņos. Augus no konteinerā var stādīt no sala līdz salam. Konteinerstādu lielais pluss ir tas, ka, iestādot augu, netiek traumēta tā sakņu sistēma un koks uzreiz aug.

Iegādājoties konteinerstādus, pircējam jāpārlicinās, vai augs pietiekami ilgu laiku iepodots isi pirms realizācijas, var gadīties, ka tas vēl nav iesakņojies. Tādā gadījumā zūd podošanas jēga un labāk nopirkt kailsakņu stādu.

Augus pirms stādīšanas ieteicams izmērcēt, tad izņemt no konteinerā un novērtēt sakņu kamolu. Ja saknes saaugušas ļoti blīvi un piepildījušas visu konteineru, tās „jāizplucina” vai pat jāiegriež visā poda augstumā. Ja to neizdara, tad stāda saknes turpina augt poda formā, tās nespēj iesakņoties augsnē un uzņemt pietiekami daudz ūdens un barības vielu.

Ja iegādāto konteinerstādu uzreiz nav iespējams iestādīt, tad sevišķa uzmanība jāpievērš tā laistīšanai. Augs konteinerā jāaplej biežāk nekā dobēs iestādītie augi. Ari neliela lietus laikā konteinerstādi jālaista. Paceļot podiņu pārlicinieties, vai tas nav kļuvis aizdomīgi viegls. Visvienkāršākais – iemērciet to ūdens peldē un ļaujiet „pieburbuļot”.

Darbigu pavasari un lai skaistie augi jūs priecē daudzus jo daudzus gadus!

Rīta Daščiora,

MKPC Rīgas reģionālās nodaļas mežsaimniecības konsultante

Kādus darba rīkus izvēlēties meža stādīšanai

Pavasaris ir kociņu stādīšanas un talku laiks. Reizēm pēdējā brīdī nākas ieskriet veikālā. Bet, ak vai, kādu instrumentu pirkt? Piedāvājums ir samērā plašs, bet cik tas ir piemērots meža stādīšanai. Var gadīties, ka pērkot pašu lētāko, reizēm neparocīgāko un nepiemērotāko darba rīku, rezultāts var būt bēdīgs – nekvalitatīvi iestādīti kociņi un tulznas rokās.

Visvienkāršākais instruments meža stādīšanai izcirtumos vai meža ieaudzēšanai lauksaimniecībā neizmantotās zemēs ir lāpsta. Visvienkāršākās un biežāk pielietojamās ir taisnas lāpstas ar rokturi un nosmailotu galu. Ērtāk un ilgāk lietojamas būs lāpstas ar pareizā leņķi izliektu metāla kātu.

Latvijas mežzinātnes institūta (LMZI) „Silava” Mg.silv. Valentīns Lazdāns iesaka dažus specifiskākus speciāli izgatavotus instrumentus: ietvarstādu stādāmo stobru. Iedurot zemē stobru, tas izceļ augsnes cilindru, izveidotajā bedrītē var ie-

Foto: R. Daščiora

likt stādu. Stobriem iespējams mainīt griezējcaurules uzgaļus, lai varētu stādīt dažāda tilpuma un formas ietvarstādus cilindriskās lāpstas. Pateicoties tām, no zemes meženi tiek “izcelti” ar sakņu kamolu.

Jaunajā vietā izveido tāda paša izmēra stādvieta un iepriekš izrakto meženi iestāda. Plūmes lāpsta. No parastās lāpstas tā atšķiras ar to, ka augsnē jāiedur vienu reizi, lai izveidotu stādvieta.

Koļesova šķēps. To parasti izmanto priežu kailsakņu stādīšanai.

Dažus no iepriekš minētajiem instrumentiem vēl var

LMZI „Silava” Mg. silv. Valentīns Lazdāns iesaka dažādus speciāli izgatavotus darba rīkus

iegādāties LMZI „Silava” (t. 29781851).

Ietvarstādu stādīšanai piemērotākie ir stādāmie stobri. Tie ir dažādu izmēru. Stādāmā stobra diametram jābūt par 15% lielākam nekā ietvarstāda sakņu kamola diametrs. Tie gan ir dārgāki (ap 85Ls), bet ērtāk lietojami, neliecot muguru, īpaši, ja jāapstāda lielākas platības. Stādot, starp augsnē izveidoto bedrīti un sakņu kamolu nedrīkst palikt gaisa sprauga – pēc

iestādīšanas stāds obligāti jāpieņem ar kāju. Stāds jāiestāda par 1,0–1,5 cm dziļāk nekā tas audzis konteinerā.

Veiksmīgu stādīšanas sezonu!
Rīta Daščiora,
MKPC Rīgas reģionālās nodaļas mežsaimniecības konsultante

Pavasari priede un egle palīdzēs

Klāt pavasaris ar jauniem plāniem un iecerēm, diemžēl aktīvai darbībai traucē ziemas mēnešos uzkrājies nogurums, vitamīnu trūkums organismā un uzturā. Ir īstais laiks atcerēties tautas pieredzi un palūkoties dabā, lai rastu organismam nepieciešamo atbalstu.

Gan tautas pieredze, gan medicīna ieteikumi rāda, ka krūzīte skuju tējas dienā nodrošina organismu ar nepieciešamo C un citu ūdenī šķīstošo vitamīnu daudzumu, nostiprina veselību. Savukārt skuju vannā pēc nogurdinoša darba lieliski atsvaidzina organismu un uzlabo pašsajūtu.

Sibīrijas un Kanādas tautām ir tradīcija tūlīt pēc taigā pavadītām medību dienām izpeldēties skuju vannā. Bet, ko darīt cilvēkiem, kuriem dzīves vietā nav pieejama svaigu skuju aptieka?

Meža dabas bagātības veselībai

LVMI „Silava” zinātnieki ilglaicīgu pētījumu rezultātā uz skuju vai koku zaleņa ekstraktvielu bāzes ir izstrādājuši rindu produktu, kas meža dabas bagātības padara pieejamas ikvienam.

Sniedzam dažu produktu īsu aprakstu un ieteikumus to lietošanai:

■ Priedes un egles ēteriskās eļļas – vispirms ar dažiem pilieniem šīs eļļas ienesiet mežu savā dzīvokli vai darba telpās, atsvaidziniet un attīriet no mikrobiem un vīrusiem gaisu telpās, samazinot saslimšanas iespējas.

■ Hlorofila dzēriens Ho-Fi – šo dzērienu dēvē arī par veselības vai enerģijas dzērienu. Tikai ar 50-100 g šī dzēriena jebkurā gadalaikā organisms tiks nodrošināts ar nepieciešamo hlorofila daudzumu, kas stabilizē hemoglobīna saturu asinīs, paaugstina darba spējas un nostiprina veselību, palīdz atveseļoties pēc saslimšanas.

■ Karamele „Silvasept” – novērsīs mutes dobuma un kakla iekaisumu. Šīs karameles sastāvā ir no skužām izdalīts preparāts „Silbiols”.

■ Poliprenols – nopietnu saslimšanu gadījumos palīdzēs izveseļoties un nostiprināt imūnsistēmu. Lietojams pēc ārsta norādījumiem.

■ Uztura bagātinātājs „Fitesten”, kas izgatavots uz skuju ekstraktvielu bāzes, - palīdz kuņģa čūlas un gastrīta ārstēšanā.

Foto: S.Grundšteine

Prof. Māris Daugavietis iesaka lietot dabiskos produktus

Skuju produkti lietojami dārzkopībā

Skuju produktus var lietot ne tikai veselības stiprināšanai, bet arī dārzkopībā.

Smalki sasmalcinātas skuju, izkaisītas uz zemeņu dobēm, novērs zemeņu ziedu dūrēju bojājumus.

Skuju ūdens ekstrakts, ko rūpnieciski ražo ar nosaukumu „Ausma”, veicina sēklu dīgšanu, stādu un spraudņu apsākņošanu un būtiski palielina gurķu, tomātu un citu kultūru ražas.

Svešķābju koncentrāts ar tirgus nosaukumu „Fitoekols” palīdz cīnīties pret sēnīšu slimībām un sūcējtipa augu kaitēkļiem.

Visi minētie produkti ir pārbaudīti un reģistrēti atbilstoši

ES prasībām un pieejami Latvijas tirgū. Diemžēl ekstraktu ieguve un pārstrāde ir samērā sarežģīts un dārgs process un nav pieejams nelielu mežu īpašniekiem.

Meža īpašnieki skuju vai koku zaleni var pārdot pagaidām vienīgajam Latvijas zaleņa pārstrādātājam – SIA „Vescenta” Piltenē. Iepirkuma cena pārstrādes vietās ir 80 Ls tonnā egles zalenim un 100 Ls tonnā priedes zalenim.

Mežu izstrādātājiem, kas atrodas 40–50 km rādiusā ap Piltēni, zaleņa vākšana un piegāde pārstrādei var būt labs avots papildu ieņēmumiem no meža.

Prof. Māris Daugavietis, LMZI „Silava”

Dabas retumu un dižkoku medības

Neparastais visbiežāk atnāk pēkšņi un negaidīti. Varbūt zemapziņā gaidām un esam gatavi neparasto ieraudzīt, izjust un ar mūsos mītošo enerģiju to radīt? Nav tik svarīgi kur, ko, kā, savā mežā vai kaimiņa īpašumā, vai vietā, kur atrodamies tajā brīdī. Tai reālajai apjaušmai jābūt kā fotoaparāta klikšķim pēkšņi un negaidīti, kas tieši tajā mirklī dabā mums liekas neparasts – veidojums, lielums, krāsu kombinācija, skats, reāli izdarītais darbs. Un tā droši uzskaitījumu varam turpināt tālāk...

Atpūtas brīdī sēdēju savā īpašumā „Veclazdupi-2” Rankas pagastā uz tikko svaigi saveltās sauso baļķu kaudzītes un krāju spēkus darba turpināšanai. Skatījos uz nelielu skudru pūzni, kas iznests ārpus iežogojumam stigas malā. Tobriid dabā apkārt virmojoša

enerģija un domas manī noklikšķēja, tas ir neparasti – tas ir „Dabas retums”.

Līdz 1990. gadam mežsaimniecībā bija ieviesta diezgan stingra prasība iežogot skudru mājas, lai pasargātu no mežacūku bojājumiem. Izvērtējot situāciju, nonācu pie secinājuma, ka iežogojums bija izveidots nepareizi, augšējā iežogojuma daļa veicināja nokrišņu ūdens tecēšanu skudru pūznī iekšā. Tā radās ieraudzītā „Dabas retuma” nosaukums „Dabai nepareizus likumus nediktēsi” (2007. g. pavasaris, līdz šim brīdim nav saglabājies).

Dabā viss mainās, un daudzas lietas nepastāv mūžīgi nemainīgas, tāpēc neparasto ir svarīgi iemūžināt – mēģināt situāciju „iebalzamēt”. Nebūtu nemaz peļami, ka meža īpašnieki, interesenti un žurnāla „Čiekurs” lasītāji izrādītu ini-

Foto: G.Grīnšteins

Lielais bērza mazers

ciatīvu, kopīgi izveidojot žurnālam divas foto krātuves ar nosaukumiem „Dabas retumi” un „Dižkoki”. Fotografijām varētu pievienot dažus datus – vietas adresi vai aptuvenas norādes par to, uzņemšanas laiku (gads, datums) un autora adresi ar telefona numuru. Savdabīgāk arī būtu, ja atraduma

autori kļūtu par krustmātēm un krusttēviem, savam atradumam dodot nosaukumu.

Ierosmei pievienoju vēl dubulto „Dabas retumu” ar nosaukumu „Lielais bērza mazers” (2011. gada decembris, aptuveni izmēri – platums 1,36 m, biezums 1,02 m). Dubultais „Dabas retums” tāpēc, ka izaugums iespaidīgi liels un varenam bērzam ļoti tuvu spēj augt divas priedes. Dabā parasti šie koki nesadzīvo un karo savā starpā, rezultātā priedes pārsvarā zaudē. Minētais dabas retums atrodas Rankas pagastā, apmēram 400 m aiz īpašuma „Veclazdupi –1” Lazdupītes kreisajā krastā.

Atradumu ar aprakstu var nosūtīt ar elektronisko pastu uz žurnāla „Čiekurs” adresi.

Veiksmīgas „Dabas retumu” un „Dižkoku” medības!

Guntis Grīnšteins,
meža īpašnieks no Gulbenes novada

Latvijas mednieki iestājas pret meža dzīvnieku neierobežotu iznīcināšanu

Latvijas lielākā mednieku organizācija – Latvijas mednieku savienība (LMS) 24. martā Siguldā kopsapulcē pauda skaidru nostāju pret atsevišķu grupu, galvenokārt lielo zemju un mežu īpašnieku, vēlmi veikt Medību likuma grozījumus savās interesēs. Tas novedīs pie atsevišķu dzīvnieku sugu populāciju iznīcināšanas, apdraudot Latvijas dzīvnieku faunas daudzveidību un saglabāšanu nākamajām paaudzēm.

LMS kopsapulcē tika secināts, ka mednieki labi izprot problēmas, kas atsevišķās vietās Latvijā saistītas ar meža dzīvnieku radītajiem postījumiem lauksaimniecībai un mežsaimniecībai. Uzsverot, ka šādas problēmas nav raksturīgas Latvijai kopumā, LMS kopsapulcē pieņēma rezolūciju, kurā teikts, ka nav pieļaujama turpmāka medību iecirkņu sadrumstalošana, kā arī meža dzīvnieku,

piemēram, mežacūku izslēgšana no limitēto medijamo dzīvnieku saraksta. Kā norādīja sapulces referents, Latvijas Valsts mežzinātnes institūta „Silava” pētnieks Jānis Baumanis, tas līdzinātos nāves soda izpildīšanai „ļaudariem”, pirms viņi ko sliktu pastrādājuši.

„Ir jāsāk darbs pie jauna Medību likuma izstrādes, iesaistot arī pašvaldības medību saimniecības administrēšanā un saiknes veidošanā ar zemes un meža īpašniekiem, vienlaikus nodrošinot efektīvu vides un meža uzraudzības valsts institūciju kontroli”, uzsvērts rezolūcijā. „LMS norobežojas no atsevišķu mednieku klubu vēlmes organizēt medību saimniecību, nerēķinoties ar citu zemes īpašnieku vai sabiedrības interesēm.”

Kopsapulcē, kurā tika pārstāvēti ap 6000 Latvijas mednieku, runātāji vairāk kārt norādīja uz nepieciešamību veidot pastāvīgu sadarbību ar zemniekiem. Kā pozitīvs piemērs tika

Foto: no LMS

Mednieki pauž savu viedokli LMS kopsapulcē Siguldā

minēti Cēsu un Saldus puses mednieku un zemnieku kopīgi izstrādātie priekšlikumi meža dzīvnieku postījumu mazināšanai un medību saimniecības saglabāšanai.

Pasaulē ir daudz piemēru, kad ar saukli par cīņu pret dzīvnieku nodarītiem zaudējumiem tikušas iznīcinātas savvaļas dzīvnieku sugas, kas tagad kļuvušas par retumu vai

izzudušas pavisam. Mednieki pauž bažas, ka Latvijā ar laiku tā var notikt gan ar mežacūkām, gan briežiem, kuru populācija selektīvi tikusi izveidota un izkopta gadsimta garumā visas sabiedrības interesēs. Latvijas dzīvnieki un dabas daudzveidība ir piemērs daudzām vecajām Eiropas valstīm.

Rudīte Vasile,
LMS valdes sekretāre

Mednieka piezīmes

Medniekos iestājos 1972. gadā, būdams LLA mežsaimniecības fakultātes otrā kursa students. Studiju laikos medībās nepiedalījos. Pēc Mežsaimniecības fakultātes absolvēšanas trīs gadus strādāju LLA mācību un pētījumu mežsaimniecības Auces mežniecībā. Biju mežziņa Jāņa Vilka vietnieks. Viņš ir mans mednieka krusttēvs, esmu par to Jānim pateicīgs. Medijām individuāli un arī kopā ar LLA pasniedzēju kolektīvu. Auces mežos nometīju savu pirmo stirnu āzi un arī staltbriežu bulli.

Patiesi mednieku stāstiņš

Kādā vakarā ieradās LLA mednieki uz stirnu āžu medībām. Viņu pulciņā bija arī toreiz kāds labi zināms profesors. Es viņu aizvedu uz medību torni, pats aizgāju uz blakus esošo torni. Gaides laikā daudzreiz dzirdēju stirnu āžu balsis. Kaut kas viņus bija satraucis. Šāvieni neatskanēja, medību laiks beidzās līdz ar tumsas ie-

stāšanos. Sagaidīju profesoru. Jautāju, vai viņš redzēja stirnu āžus. Atbilde bija: „Kur te var būt stirnu āži, ja pilns mežs ar suņiem. Staigā visapkārt un rej”. Biedrs profesors diemžēl nepazīna stirnu āžu balsis.

Pašlaik

Dzīvoju Jersikas pagastā. Ir mums medību platības valsts mežā un arī līgumi ar zemju privātipašniekiem. Man ir labi kontakti ar Dānijas medniekiem. Pats esmu daudzas reizes bijis Dānijā un piedalījies medībās kopā ar dāņiem. Dānijā mežu nav daudz, apmēram 10% no kopējās platības. Rietumu puse ir mežaināka, tur brīvā dabā ir staltbrieži, pat esmu redzējis. Mežacūkas tikai dārzos. Dānijai ir sauszemes robeža ar Vāciju, iespējama mežacūku migrācija no Vācijas puses. Ja šī migrācija notiek, tad dāņu mednieki saņem kompensāciju par nometītiem mežacūkām. Mani draugi, kurus es apciemoju nu

jau divdesmit gadus, savās medību platībās medī stirnu āžus, fazānus, pīles, lauka baložus.

Fazāni

Šie skaistie putni Dānijā dzīvo brīvā dabā, arī perē, bet zemju īpašnieki fazānu caļus vēl arī ievēd un izlaiž savās platībās. Kādu laiku cāļi tiek turēti iezogojumā, bet ar iespēju pa atverēm žogā izkļūt brīvībā. Putni mīl uzturēties krūmājos, garā zālē, zaru čupās. Bez suņu palīdzības tos pacelt spārnos grūti, dažkārt jāuzkāpj gandrīz virsū. Medības notiek, izliekot mastus un ar suņiem fazānus paceļot spārnos. Putnu medību suņi ir teicami apmācīti fazānu atrašanai, pacelšanai spārnos, tāpat nometīto putnu atrašanai un pienesšanai medniekam. Lielākie fazānu ienaidnieki ir lapsas un kaķi. Pieļauju, ka arī ķīmija, jo Dānijā, kā jau izteiktā lauksaimniecības zemē, labības lauku apstrādei ķīmija tiek lietota daudz. Par to mans deguns ir pārliecinājies.

Putnu medībās atļauts lie-

tot tikai metāla skrotis. Brīvā dabā dzīvojošie fazāni tiek piebaroti. Ierīkotas daudzas stacionāras barotavas. Medību termiņi fazānu medībām Dānijā 2012. gadā noteikti fazānu gaiļu medībām no 1. oktobra līdz 31. janvārim, fazānu vistu medībām no 16. oktobra līdz 31. decembrim. Gaiļu vecumu var noteikt pēc „piešu” lieluma uz kājām, jo tie garāki, jo putns vecāks.

Dāņi pie mums

Mani dāņu draugi nu jau daudzus gadus vairākkārt ir ciemojušies un medījuši pie mums gan individuālajās medībās uz gaidi, gan medībās ar dzinējiem. Sekmes bijušas dažādas, medībās kā jau medībās, un to dāņi, vismaz mani paziņas, saprot. Ir bijušas tukšas dienas, ir bijusi arī fantastiska veiksmē (viņu uztverē) – vienā dienā divi vilki. Tādu mežu kā Latvijā Dānijā nav, tāpēc mani draugi uz Latviju brauc ar prieku.

Andrejs Rudzītis,
LVM infrastruktūras speciālists

Kabiles „Zelta čiekura” meža mīlestība

(Turpināts no 14. lpp.)

Aivars un Meža ABC

Aivars Bergmanis piedalījies visos Meža ABC pasākumos, ar kuriem var lepoties tikai Kurzemē! Varu teikt – viņš ar savu dalību palīdzējis izveidot Meža ABC pasākuma rokrakstu. Meža ABC pasākums Kurzemē jau ir zīmols. Tiem, kas jēl reizi bijuši to, vairs nerodas jautājums, kas būs. Ir tikai viens jautājums – kur un kad notiks šis fantastiskais pasākums nākošreiz? Organizējot šo tik ļoti vajadzīgo pasākumu, ir prieks, ka ir tādi kolēģi kā Aivars, kas vienmēr atbalsta, piedalās, nāk ar savām idejām. Meža ABC pasākumā ar baudu vērojām, kā Aivars strādā ar bērniem, ģimenēm, meža īpašniekiem. Kad viņš sāk runāt, ieklausās visi – lieli un mazi. Liekas, ka pat koku galotnes klausās viņa valodā, ar to viņš „paņem” tos, kuri atnākuši uz meža pieturu. Skatoties no malas, šķiet, kas tad tā nevar! Bet ne katrs tā prot, jo klausītāji, īpaši skolēni un bērni, ātri atšķir isto no neistā, melus no patiesības. Apskaužams kontakts ar jaunatni. Viņš ir **SKOLOTĀJS**, jo vienlaikus ir draugs, domu biedrs, padomdevējs. Daudz cīgs pret līdzcilvēku priekiem

un bēdām. Neiecietīgs pret paviršību un nolaidību.

Aivara mājas

Aivars mīl savējos. Patiesi un nesavtīgi. Viņš lepojas ar sievas mājās ceptiem raušiem, uz malkas plīts vārtām cūku pupām. Tas liecina par istumu un patiesumu it visā. Viņam atliek laiks visiem. Mazbērniem Aivars ir autoritāte, jo māk tik interesanti mežā visu parādīt, pastāstīt, izdomā visādas spēles. Un lielas lietas var paveikt tikai tad, ja ir ģimenes spēks un atbalsts, vai ne? Es patiešām esmu priecīga, ka tieši meža īpašnieku biedrības „Meža konsultants” izvirzītais kandidāts Aivars Bergmanis saņēma Meža nozares gada balvu „Zelta čiekurs” nominācijā „Par ieguldījumu sabiedrības izglītošanā”. 2011. gadā nosvinēta skaista dzīves jubileja un par ieguldījumu sabiedrības izglītošanā saņēma Kuldiģas novada Goda balva. Lai tas ir tikai atspēriena punkts nākamajām dzīves virsotnēm!

Paldies par atbalstu raksta tapšanā apmācību centra „Pakalniēši” vadītājam Inesei Mailītei!

Sigita Vaivade,
meža īpašnieku biedrība
„Meža konsultants”

Sagatavota un izdota jauna informatīvā lapa

Meža konsultāciju pakalpojumu centrs sagatavojis informācijas lapu par Lauku attīstības programmas 2007 - 2013. gada pasākumu

Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana.

Drukātā veidā tā būs pieejama Meža konsultāciju pakalpojumu centra birojos visā Latvijā, elektroniski: www.mkpc.llkc.lv sadaļā *Bukleti un informatīvās lapas.*

Čiekura NĀKAMAJĀ NUMURĀ

- I zmaiņas normatīvajos aktos saistībā ar meža atjaunošanu
- Jauni projekti un interesantas idejas
- Vasara – meža veltes mūsu veselībai
- Darba inspekcijas pārbaudes mežā

Čiekurs informatīvais izdevums

Izdevumu iespēšanai sagatavoja Sarmīte Grundsteine, MKPC Informācijas un apmācību daļas vadītāja
Tālr. 63050477, mob. 29133563, ciekurs@mkpc.llkc.lv
Dizains un makets - D. Brinkmane
Druka – SIA Microdot

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63050450
mkpc@mkpc.llkc.lv; www.mkpc.llkc.lv

Čiekurs izdots Valsts Lauku tīkla pasākumu ietvaros

SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63022264 mkpc@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

Meža konsultāciju pakalpojumu centra nodaļas

MKPC nodaļa	Biroji	Vārds, Uzvārds	Tālrunis
Austrumlatgales nodaļa	Ludzas birojs	Ludvigs Karvelis	65722009, 29411165
Dienvidkurzemes nodaļa	Liepājas birojs	Uldis Sēnbergs	63491241, 29285111
	Saldus birojs	Alda Velvere	63824065, 20222041
Dienvidlatgales nodaļa	Krāslavas birojs	Jānis Dzalbs	65620019, 29789364
	Daugavpils birojs	Jānis Dzalbs	29789364
Madonas – Cēsu nodaļa	Preiļu birojs	Astrīda Rudzīte	65381781, 26410476
	Madonas birojs	Mairīta Bondare	64822528, 28381176
Rīgas reģionālā nodaļa	Cēsu birojs	Laila Šestakovska	28323647
	Rīgas birojs	Agris Kauliņš	67895819, 26498315
Sēlijas nodaļa	Bauskas birojs	Agris Kauliņš	67895819, 26498315
	Aizkraukles birojs	Jekaterīna Blaua	26534704
Zemgales nodaļa	Jēkabpils birojs	Jānis Sēlis	65207372, 26465432
	Jelgavas birojs	Alda Alksne	63048122, 29283108
Ziemeļaustrumu nodaļa	Gulbenes birojs	Ginta Ābeltiņa	64474022, 26117578
	Balvu birojs	Ginta Ābeltiņa	64474022
Ziemeļkurzemes nodaļa	Kuldiģas birojs	Sigita Vaivade	63323955, 29103658
	Talsu birojs	Sigita Vaivade	63323955, 29103658
Ziemeļvidzemes nodaļa	Valmieras birojs	Andris Virs	64250210, 26108426
Limbažu nodaļa	Limbažu birojs	Jānis Zvaigzne	64022679, 29151750
Apmācību centrs „Pakalniēši”		Inese Mailīte	64828108, 26141853
Apmācību centrs „Mežtekas”			

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Čiekurs

PAVASARIS